

บทที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มพื้นที่ / กลุ่มองค์กร

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อมูลและ
ข้อคิดอันเป็นประโยชน์จำนวน 20 ท่านคือ

1. ฯพณฯ จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
2. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
3. คุณถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
4. รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ
อดีต รมช.กระทรวงศึกษาธิการ
5. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ม.ธุรกิจบัณฑิต
6. คุณริสรวล อร่ามเจริญ
นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
7. ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
8. รศ.ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิท
นายกสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย
9. รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
ผู้อำนวยการหลักสูตรคุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
10. คุณมานพ ถนอมศรี
11. คุณทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์
นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
12. คุณสุขจริง ว่องเดชากุล
นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ กรมอนามัย
13. คุณผ่องศรี โพธิ์ศรี
หัวหน้าแผนกบริหารสินค้าและการตลาด ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

14. คุณอมรา ปฐกัญญาบุญรัตน์
ครู สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.) สำนักงาน กศน.
15. คุณชมัยกร แสงกระจ่าง
นักเขียน สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย
16. ดร.กมล รอดคล้าย
ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
17. ม.ร.ว.อรรณีตร ชองทอง
ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
18. รศ.ดร.เยาวพา เฉชะคุปต์
ผู้รับผิดชอบโครงการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการส่งเสริม
การอ่านของสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
19. ม.ร.ว.รมณีฉัตร แก้วกิริยา
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
20. คุณทศสิริ พูลนวน
บรรณาธิการบริหาร สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

สรุปผลการสัมภาษณ์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อนโยบายการส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

1. พล.อ. จูรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ในความคิดเห็นของท่าน ทำอย่างไรเด็กไทยจึงมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น

ความจริง ในปัจจุบันเด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมมาก แม้จะเป็นการอ่านตำราหรือหนังสือเรียน แต่ทักษะการอ่านที่เป็นอยู่ยังไม่สอดคล้องกับการสร้างนิสัยให้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ด้วยการอ่านให้เป็นและรู้จักใช้การอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ฉะนั้น เมื่อมีการสำรวจจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ทักษะการอ่านของเด็กไทย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ในช่วงอายุ 15 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในเอเชียที่เน้นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความ (สาระ) การตีความและการวิเคราะห์ เด็กไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาก ดังนั้น การอ่านต้องเน้นทั้ง “อ่านเพื่อเรียน (รู้)” และ “เรียนเพื่ออ่าน (ให้) เป็น”

การสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นหน้าที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ เพราะเชื่อว่าการอ่านเป็นหัวใจของการเรียนรู้ การอ่านในยุคโลกาภิวัตน์ ยิ่งเปิดกว้าง เพราะการอ่านไม่ขีดวงอยู่แค่การอ่าน

ตัวอักษรจากหนังสือ หรือสื่อ แต่การอ่านอาจทำได้ด้วยการฟัง คิด ถาม จด ซึ่งตรงตามแนวคิด “สุ จิ ปุ ลิ” การอ่านเป็นการรับรู้ด้วยสัมผัสทั้ง 5 ดังนั้น การอ่านจึงเป็นไปได้ทั้งการอ่านหนังสือที่เป็นหลักๆ แล้วยังเป็นกรอ่านด้วยการฟังอย่างตั้งใจ (การบรรยาย การอภิปราย) ฟังหรือดู ด้วยความเพลิดเพลิน (เพลง ภาพยนตร์ ทีวี วิทยู เป็นต้น) แนนอนการอ่านยังครอบคลุมเรื่องการใช้จินตนาการและความ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกนอกกายในกัจัดเป็นทักษะที่พัฒนาจากการอ่านด้วยและ สุดท้ายเมื่ออ่านเป็น ก็ย่อมนำไปสู่การจดบันทึก และเขียนได้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นในการสื่อสาร และสร้างศักยภาพของแต่ละบุคคล

ภาพที่กระทรวงศึกษาธิการอยากเห็นในสังคมยุคใหม่ คือ เด็กและเยาวชนไทย รักการอ่านในทุกรูปแบบ และใช้การอ่านเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของตน อันจะส่งผลต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของชาติได้

การอ่านต้องปลูกฝังมาที่บ้าน จากครอบครัว มีการศึกษาวิจัยหลายสาขา พบว่า การอ่านต้องปลูกฝังมาแต่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิด ต่อเนื่องจนถึงอายุประมาณ 6 ขวบ ซึ่งเป็น “วัยทองแห่งการเรียนรู้” ที่พัฒนาทางสมองในช่วงวัยดังกล่าว หากได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องจะเป็นรากฐานของการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้ในช่วงวัยเรียน การปลูกฝังและสร้างนิสัยรักการอ่าน ต้องทำคู่ขนานไปกับการเรียนรู้ การคิด และใช้จินตนาการอย่างสร้างสรรค์ จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างและธรรรงค์ในเรื่องสภาพแวดล้อม ทั้งในโรงเรียน สถานศึกษาและในสถานที่ทำงาน ตลอดจนชุมชน ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขณะนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเรื่องนี้ โดยเฉพาะในส่วนของพัฒนาคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา รัฐบาลได้มอบนโยบายในเรื่องนี้และได้ประกาศให้ “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” โดยกำหนดให้ทุกวันที่ 2 เมษายน ของทุกปี เป็นวันการอ่าน เนื่องจากตรงกับวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้น เพื่อศึกษา สํารวจ และพัฒนาองค์ความรู้ในการเพิ่มความสามารถในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งตรงกับนโยบายการพัฒนา “คุณภาพการศึกษา” แล้วยังมีกระดมแนวคิดและแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมจากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคสังคม เพื่อธรรรงค์การสร้างนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก เยาวชน และคนไทย ซึ่งเป็นเรื่องการเติมเต็มการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ไปเน้นการจัดและ บริการการศึกษาในระบบ โรงเรียนมากกว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ และต่อยอดการอ่านจากโลกของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต สื่อสารมวลชน และแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาของประเทศซึ่งเป็นการจัด และบริการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรื่องนี้จึงสอดคล้องกับนโยบายเรื่องการสร้าง “โอกาสทางการศึกษา” อย่างไร้ขีดจำกัด และประเด็นสุดท้ายที่คณะกรรมการฯ ชุดนี้กำลังเร่งศึกษา และ

พัฒนา คือ การนำนโยบายในเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการศึกษา” จากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นบุคคล ภูมิปัญญา ชุมชน สังคม หน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางขึ้น

ผมคิดว่า การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการต้องปรับระบบวิธีคิดใหม่ คือนำการอ่านมาเป็นแกนหลักในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ พัฒนาครู ผู้สอนและบุคลากรให้อ่านมากขึ้น นำการอ่านเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและในการสร้างโอกาสให้มีการเข้าถึงองค์ความรู้ที่จำเป็น โดยไม่ทิ้งความเป็นไทย จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง กระจายสู่ชุมชนอย่างแท้จริง ทุกตำบล และหมู่บ้าน ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็กปกติและเด็กด้อยโอกาสทุกประเภท รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประสานงาน มีช่องทางหลักหรือผูกขาดแต่เพียงหน่วยงานเดียว ส่วนการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ควรน้อยลงหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ให้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรไปเน้นที่จัดหา พัฒนาและส่งเสริมการสร้างสื่อทางการศึกษาและกระบวนการส่งเสริมการอ่านอย่างสร้างสรรค์แทน

ประเทศไทยควรรณรงค์การส่งเสริมการอ่าน โดยศึกษากลยุทธ์วิธีการจากประเทศใด จึงเหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุด

ควรศึกษากลยุทธ์ วิธีการจากประเทศต่างๆ ให้มากที่สุด แล้วมาวิเคราะห์ ปรับและประยุกต์ใช้กับประเทศไทย ไม่มีตัวอย่างจากประเทศไหนจะเหมาะสมกับการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย เนื่องจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย ดั้งเดิมและเป็นมาช้านานเกิดจากการฟัง ดู และทำตาม ดังนั้น การอ่าน จึงไม่ใช่วัฒนธรรมหลัก แต่ในยุคปัจจุบัน การอ่านกลายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และความรู้ นำมาซึ่งประโยชน์ทั้งทางความคิด สามารถสร้างรายได้ เพิ่มผลทางเศรษฐกิจ เป็นทักษะของขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่หลายประเทศเร่งรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน และประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การศึกษากลยุทธ์จากต่างประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็น

ผมขอยกตัวอย่างบางประเทศ เช่น โครงการ “หนังสือเล่มแรก” หรือ Book Start ที่เริ่มจากประเทศอังกฤษ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนทุกคนรอบครัวปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด โดยคัดเลือกหนังสือมีคุณภาพและเทคนิคการใช้หนังสือประกอบของเล่นสำหรับเด็กเล็ก จัดไว้เป็นถุง มีการขยายไปแล้ว ในหลายประเทศ รวมทั้งญี่ปุ่น สำหรับประเทศไทย ก็มีการจัดกิจกรรมนี้ และเป็นที่นิยมแพร่หลายทั้งชุมชน และครอบครัวที่ร่วมโครงการ หลายโรงพยาบาลก็มีการนำถุงหนังสือ

จากโครงการนี้ ไปอ่านและใช้กับเด็กที่เจ็บป่วย เช่น ที่โรงพยาบาลยะลา รัฐบาลโดยท่านนายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็สนับสนุนโครงการนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ”

ในการทำให้การอ่านเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างชาติ สิงคโปร์ มีตัวอย่างและเป็นกรณีศึกษาที่ดีสำหรับประเทศไทย สิงคโปร์ ประกาศให้ประเทศก้าวสู่การเป็น “Learning Nation” มีแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาส่งเสริมการอ่านที่เป็นรูปธรรม 2 ฉบับ คือ Library 200 และ Library 2004 เน้นการปรับปรุงพื้นที่การอ่าน ทั้งห้องสมุดประชาชน แหล่งอ่านในย่านชุมชน ศูนย์การค้า การผลิตหนังสือคุณภาพหลายภาษา เพื่อทำวิสัยทัศน์ที่ว่า Imagination Knowledge & Possibility ทำให้คนสิงคโปร์เข้าถึงข้อมูลความรู้อย่างทั่วถึง เพื่อความสำเร็จในชีวิตที่ว่า “Libraries for Life, Knowledge for Success” และทุกเดือนกรกฎาคมทั้งเดือน เป็นช่วงเวลาการอ่านเพื่อชาติ (Read Singapore) นับเป็นแบบอย่างประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษาและปรับแนวทางให้เหมาะสมกับสังคมไทยที่เป็นไปได้ โครงการกระตุ้นให้เด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ปฏิเสธการอ่านและการเรียนรู้ แต่มีความสนใจวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เรียกว่า Pop Culture นอกจากรัฐบาลจะประกาศให้ปี พ.ศ.2551 เป็น “ปีแห่งการอ่าน” ด้วยคำขวัญที่ว่า “Everything starts with Reading” แล้ว หลายหน่วยงานได้จัดกิจกรรม “อ่านตามดารา หรือ คนดัง” (Stars Read) เช่น นักฟุตบอล (ส่วนใหญ่ เก่งกีฬา แต่ไม่ชอบอ่าน ชอบเรียน) และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย เพศ วัย และเชื้อชาติ ในโครงการ One Book one City เป็นต้น

สำหรับสหรัฐอเมริกา ขณะนี้เริ่มพบปัญหา ว่าคนเริ่มอ่านและซื้อหนังสือลดลง เนื่องจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้น จึงมีโครงการระดับชาติที่เรียกว่า “ก๊อบดักนักอ่าน” (Get Caught Reading) โดยสมาคมผู้จัดพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา ที่แนะนำหนังสือดี หนังสือที่เหมาะสมสำหรับคนต่างระดับต่างความต้องการ เช่น คุณพ่อ-คุณแม่มือใหม่ หวังรวย ตกงานทำอะไรดี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างการสร้างควมมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับแหล่งอ่าน การบริจาค และประเมินผลการใช้ภายในท้องถิ่นเพื่อคืนปัญญาแก่คนในชุมชน ฯลฯ

ผมได้มอบหมายให้คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านฯ ที่กล่าวไว้ในคำตอบข้อที่ 1 ให้พยายามศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์กลยุทธ์ วิธีการจากต่างประเทศ ทั้งเพื่อนบ้านและที่ประสบความสำเร็จระดับโลก มาเป็นรูปแบบที่กระทรวงศึกษาธิการจะนำเสนอแก่ทุกภาคส่วนที่จะมีส่วนร่วมในการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านครั้งนี้

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน มีกำหนดไว้ชัดเจนหรือไม่ ถ้ามีรายละเอียดสำคัญอะไรบ้าง?

รัฐบาลชุดนี้ ได้กำหนด การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และกำลังดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมขึ้น ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลเองก็กำหนด เรื่องนี้ไว้ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา และโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญว่าจะเป็นการเติมเต็มการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับผู้ที่กำลังเรียนหรือจบการศึกษาแล้วและประชาชนให้มีความสามารถในการอ่าน การแสวงหาความรู้ เข้าถึงความรู้ได้ตลอดเวลา จากสื่อและวิธีการที่หลากหลายในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อต่อยอดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในส่วนของแนวปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายทั้ง 2 ประการ มาเป็นเป้าหมายจัดทำแผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและหน่วยงานให้มีกลยุทธ์หรือโครงการที่ปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยมี “โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน” ภายใต้กลยุทธ์เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกลยุทธ์ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

2. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

“นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยมีเริ่มเขียนไว้ชัดเจนเมื่อเริ่มปี 2528 กรมวิชาการเริ่มโดยองค์การยูเนสโก ประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญของการอ่าน ไทยจึงเริ่มทำตาม ปี 2544 รัฐบาลคุณทักษิณ เป็นรัฐบาลที่มีนโยบายชัดเจน เรื่องการส่งเสริมการอ่าน

ส่วนประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างชัดเจนคือประเทศสิงคโปร์ มีนโยบายในการสร้างคน รัฐบาลตั้งใจพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะไม่มีทรัพยากรธรรมชาติอื่น จึงต้องเน้นที่คน มีนโยบายชัดเจน และมีห้องสมุดตามชุมชน อีกหนึ่งประเทศคือประเทศเกาหลี ผลิตหนังสือเป็นลำดับ 3 ของโลก เพราะเกาหลีมีนโยบายให้แม่บ้านอ่าน แม่บ้านเลี้ยงลูก จ่ายเงินซื้อหนังสือ หนังสือแพงอย่างไรก็ต้องเจียดเงินซื้อ รัฐบาลสนับสนุนสำนักพิมพ์เล็กๆ พิมพ์หนังสือดี ทำโครงการขอเงินจากรัฐบาลได้ ทำให้พิมพ์จำนวนมาก และขายถูกได้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย มีนโยบายชัดเจน โครงการย่อยเสริมกันอย่างชัดเจน มีบุคลากรและองค์กร ดำเนินการตามนโยบายและมีความสามารถ มีงบประมาณมากเพียงพอ ซื้อหนังสือและอุปกรณ์ เพื่อดำเนินการตามกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีวิธีการ รวมทั้งหมด ต้องตั้งใจจริง ทำต่อเนื่อง มิใช่รัฐบาลเปลี่ยนทุกอย่างก็เปลี่ยนตาม แต่ต้องทำสืบเนื่องกัน และต้องให้ประชาชนและชุมชน เรียกร้องเรื่องการอ่าน เพื่อจะได้ทราบว่า ประชาชนต้องการจริงๆ

ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมการอ่านของไทยไม่ประสบความสำเร็จ คือ คนไทยไม่มีวัฒนธรรมการอ่านมาตั้งแต่แรก เพราะเราสอนให้ฟัง ฟังผู้ใหญ่ ฟังคนอื่น เราไม่มีหนังสือ วัตถุประสงค์จะมีหนังสือ ประชาชนทั่วไปไม่มี สอนกันก็ให้ท่องจำ สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาที่เป็นเช่นนี้ การพิมพ์สมัยก่อน

แพงมาก ลูกผู้ชายให้เรียนหนังสือกับพระ เรียนธรรมะ ผู้หญิงจึงไม่มีโอกาส ยกเว้นอยู่กับครอบครัวที่ดี จะมีผู้ใหญ่ ที่เลี้ยงสอน ในครอบครัว ไม่มีหนังสืออ่าน

ถ้าการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผล ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นคือ ไม่สามารถระงับสติอารมณ์ การอ่านหนังสือทำให้จิตใจหนักแน่นมั่นคง เวลาอ่านต้องมีสติ อ่านสิ่งดี จิตใจปรับตัวเองให้เข้มแข็ง เมื่ออ่าน จะคิด สติปัญญาจะเพิ่มขึ้นการอ่านจาก Internet จะไม่นาน เพราะไม่มีเรื่องเต็มต้องอ่านจากหนังสือเล่ม

หากจะเริ่มใช้นโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง ควรเริ่มที่ โรงเรียนสอนให้เด็กรู้จักใช้หนังสือ สอนให้อ่านหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาเรียน แต่ไม่ใช่ตำราเรียน มีห้องสมุดโรงเรียนที่ดี มีห้องสมุดประชาชนทั่วถึง เพียงพอ มีบุคลากรที่จะจัดกิจกรรม จัดให้มีการส่งเสริมการอ่าน ระดมความร่วมมือจากชาวบ้าน คนที่เก่ง รู้หนังสือดี เล่านิทานเก่ง มาร่วมจัดกิจกรรม เด็กต้องอ่านหนังสือเพราะต้องมาร่วมกิจกรรม เทศกาลต่างๆ ต้องมีการเล่าเรื่องและฝึกให้เด็กเล่าเรื่อง เด็กจะเล่าเรื่องได้ต้องอ่านมาก่อน โทรทัศน์ ต้องนำเรื่องต่างๆ มาจัดรายการให้เด็กสนใจ และมีการจัดนิทรรศการให้เด็กอ่านตามเทศกาลวันสำคัญต่างๆ

ถ้าจะให้ประชาชนในประเทศมาสนใจการอ่านกันอย่างจริงจัง ควร ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน ใช้สื่อโทรทัศน์มาแนะนำหนังสือวันละเล่ม เป็นหน้าที่ของรัฐบาล เป็นการทำให้คนมีความรู้และสติปัญญา กว้างขวาง ถ้ามีคนอ่านมาก หนังสือก็จะขายได้เอง ผ่านแม่บ้าน มีงบประมาณซื้อหนังสือ มีชมรมแม่บ้านอ่าน “หนังสือ” ชื่อคนละเล่ม อ่านเสร็จเวียนต่อกันไป ค่าใช้จ่ายจะไม่มาก และพ่อแม่สำคัญสุด ลูกอยู่กับพ่อแม่ นานกว่าครู พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดี อย่างน้อยต้องอ่านหนังสือพิมพ์ และมาสนทนาร่วมกับลูก”

3. คุณถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

หากจะเริ่มใช้นโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง ควรเริ่มที่

ไม่ต้องเริ่มใช้ใหม่ ใช้ของเดิมดีแล้ว นโยบายก็มีแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ.2515 แก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง (ไม่ใช่เริ่ม) อย่างจริงจังทุกฝ่าย (ไม่ใช่ทุกจุด) มัวแต่เริ่มใหม่ จึงได้เท่าที่เห็นนี้

ถ้าจะให้ประชาชนในประเทศมาสนใจการอ่านกันอย่างจริงจัง ควร

ขอเอกสารทั้งปวงจาก สพฐ. และ คุณหญิงแม้นมาส ท่านเขียนครอบคลุมไว้ได้หมดตั้งแต่ 20 ปีที่ผ่านมาแล้ว ที่เขียนกันใหม่ก็ต้องใช้ของท่านเป็นต้นเรื่องทั้งนั้น ท่านเขียนถูกต้องเพราะท่านทำงานนี้มา 50 ปีแล้ว

4. รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ อดีต รมช.กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจัยที่สนับสนุนการออกนโยบายการส่งเสริมการอ่านของรัฐ

เพราะการอ่านก่อให้เกิด

1. การสร้างจินตนาการ เพราะต้องมีคลังคำ สามารถในการสื่อสารได้
2. อ่านออก เขียนได้ อยากรู้อยากเห็น เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ มีทักษะเพิ่ม มีคุณค่าทัศนคติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้
3. ทำให้ความสามารถในการสื่อสารดี การอ่านนำไปสู่การเขียน ทำงานได้ มีชีวิตอยู่รอดได้ ช่องทางคนมีน้อย จินตนาการน้อย โอกาสเรียนรู้ คนอื่นน้อย
4. การอ่าน หยุดคิดบางเรื่อง การดูโทรทัศน์ ไม่มีเวลา หยุดคิด ว่าถูกต้องไหม การอ่านต้องหยุดคิด มีช่องว่างคิด อ่านใหม่ ฟังอย่างเดียวไม่มีโอกาสหยุดคิด

ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมการอ่านของไทยไม่ประสบความสำเร็จ คือ

ประเทศไทยเป็นสังคมบอกเล่า ไม่ชอบบันทึก เชื่อง่ายไม่ได้คิดไตร่ตรอง เวลาคิดน้อย การอ่านจะช่วยให้คุณค่าคนละอย่าง การเรียนรู้ประสบการณ์คนอื่น มาจากการอ่าน ประเทศไทยค้นพบวิธีที่เหมาะสมกับไทยเรื่องการอ่าน มีเคล็ดลับ

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย มีดังต่อไปนี้

● กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

1. ตระหนักในหมู่ชนชั้นนำของประเทศ มีวาระแห่งชาติต่อเนื่องมีนโยบายและการปฏิบัติ มีการเรียกร้องต่อสังคม ต่อกระทรวงศึกษาธิการ สร้างการตระหนักในหมู่ชนว่าสำคัญ ทำต่อเนื่องประสานกัน ทำกันมาก รัฐมนตรีต้องทำในเรื่องนี้ เพราะนโยบายรักการอ่านสำคัญมาก
2. ปรับทัศนคติ อย่ามองว่าการอ่านเป็นของครู การรักการอ่านโยงกับคุณภาพการศึกษา อย่าปักใจว่าโรงเรียนอย่างเดียว สังคมต้องมีส่วนช่วย
3. รัฐต้องวางแผน สภาการศึกษา สพฐ. มีแผนกลยุทธ์ สร้างกลยุทธ์ สร้างความสามารถในการอ่านของเยาวชน แต่ละโรงเรียนไม่ควรทำเหมือนกัน มีลักษณะพิเศษ ชุมชนไม่เหมือนกัน ปัญหาละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง สังคมต้องเข้าใจว่า สังคมดีขึ้นต้องมาจากการศึกษาดี สังคมคุณภาพการศึกษาต้องดี ต้องอ่านและเขียน เป็นทักษะสำคัญในการครองชีพ
4. ประสานงานร่วมมือกัน ไม่ใช่ทำตามรัฐกำหนด ควรมีแผนกว้างๆ ทุกภาคส่วน ทำได้ทุกคนมีบทบาท ไม่ควรเหมือนกันหมด

● วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. มีสื่ออื่นที่น่าสนใจมากกว่าการอ่าน ดึงความสนใจมาก เวลาว่างต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดความสุขสูงสุด ที่รวดเร็ว การอ่านจึงน้อยลง จึงต้องให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงต้องอ่าน

2. โรงเรียนต้องสอนทักษะการอ่านให้แตกฉาน เพราะการอยากรู้ อยากเห็น อยากรู้ต้องอ่าน ต้องค้นคว้า

3. ครอบครัวจัดสรรทรัพยากรการอ่านให้มากขึ้น พ่อแม่ทำตัวอย่างให้เห็น

4. ครูเล่าเรื่อง ชั่วๆ ให้เด็กอยากรู้ตอนจบ ไม่บอก ให้หาอ่านเอง จะทำให้เด็กพัฒนาการอ่านได้

• อื่นๆ

1. ประเทศฟินแลนด์ ครูมีคุณภาพ จบปริญญาโททุกคน เงินเดือนมาก การส่งเสริมการอ่านจึงประสบความสำเร็จ

2. ปัญหาอุปสรรค การรักการอ่าน ความสามารถในการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของครู การกระจายกำลังของครู บางที่ครูขาดแคลน ครูละเลยการอ่าน ครูเหนื่อย วัตถุประสงค์น้อย ครูไม่เอาใจใส่เด็กอ่านไม่ออก ครูละเลย เด็กกลุ่มนี้ก็จะอ่านไม่ออกครูต้องเสียสละ และให้ความเอาใจใส่เด็กกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น

3. สังคมไม่สนใจ คนก้าวหน้าได้โดยไม่อ่าน มีช่องว่างให้คนได้ประโยชน์ โดยไม่อ่านได้

5. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินดารัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

ประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมการอ่านของอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. ออสเตรเลีย น่าจะมีชัดเจน บทบาทของสถาบันการศึกษา ที่จะต้องส่งเสริมการอ่าน มีกำหนดไว้ชัดเจน

2. จีน มีการประชุม พรรค ว่าการอ่านเป็นเรื่องสำคัญ โรงพิมพ์ สำนักพิมพ์ จัดพิมพ์หนังสือฟรี เป็นหนังสือรัฐบาลจัดทำให้อ่าน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย คือ

1. การเปลี่ยนวัฒนธรรมในเชิงของความรู้ เป็นวัฒนธรรมให้ความสำคัญ คุณค่าของการศึกษา

2. การเปลี่ยนระบบการศึกษา เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ จากการบอกเป็นการอ่านเพิ่มเติม จะช่วยได้ การอ่านต้องปลูกฝัง

3. สื่อมวลชน ต้องมีลักษณะกระตุ้น ผลักดัน มีแรงส่งเสริมมาก มีการแนะนำหนังสือใหม่ๆ มากขึ้น

4. การจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศ ตอนนี้เป็นการขายหนังสือ ควรเป็นการดึงคุณค่าหนังสือออกมา กิจกรรมลักษณะหนังสือมีความสำคัญมีประโยชน์ ขณะนี้การจัดกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการอ่านมีน้อยไป

5. การตลาดของหนังสือ สายการผลิตหนังสือไม่ดีพอ ระบบการกระจายหนังสือไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ทำให้คนเข้าถึงหนังสือได้จริง

ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมการอ่านของไทยไม่ประสบความสำเร็จ คือ

วัฒนธรรมไทยไม่ใช่วัฒนธรรมการอ่านและการเขียน ของไทยเป็นวัฒนธรรมชอบฟัง ค่อยไม่ชอบการอ่าน การเขียน วัฒนธรรมการอ่านหนังสือจึงน้อย

ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ถ้าการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผล คือ

คุณภาพคนจะแย่ลง คุณภาพประเทศจะแย่ตาม ในท้ายสุด จะเป็นประเทศบริวารทางปัญญา เพราะการอ่านทำให้คนคิด การคิดนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การคิด ทำให้เกิดการพัฒนาปัญญา เกิดจากแรงกระตุ้นภายใน ไม่ใช่บังคับให้คิด การมุ่งมั่น พัฒนาของตัวเอง จึงมีความหมายมาก

6. คุณริสรวล อร่ามเจริญ

นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย บริษัทแปลนฟอร์คิดส์

ปัจจัยที่สนับสนุนการออกนโยบายการส่งเสริมการอ่านของรัฐ คือ

ความเข้าใจต่อการพัฒนาการอ่าน ถ้าเข้าใจจะออกนโยบายได้ตรงจุดที่สุด หน่วยงานของรัฐห้องสมุด อย่าทำหน้าที่เก็บหนังสืออย่างเดียว เพราะห้องสมุดมีความสำคัญมากที่สุด

นโยบายที่ออกมาของรัฐมีส่วนช่วยให้มีการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

ถ้า “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมมากขึ้น แต่โครงการนี้ไม่ง่าย รัฐบาลเห็นความสำคัญ แต่งานต่อเนื่องยังมีอีกมาก ทุกคนต้องเข้าใจตรงกัน และร่วมมือกันจึงจะประสบความสำเร็จ

ถ้าจะให้ประชาชนในประเทศมาสนใจการอ่านกันอย่างจริงจัง ควรดำเนินการ ดังนี้

วันอาทิตย์ มีการจัดรายการนายกฯ พบประชาชน ควรให้ท่านนายกรัฐมนตรีเล่านิทานให้เด็กฟัง เพื่อให้เกิดการตื่นตัวให้เห็นว่า ผู้นำของประเทศให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่าน

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย คือ

ผู้ใหญ่ลืมเรื่องของตัวเองในตอนที่เด็ก จึงเขินอายอย่างเดียว ควรรู้ว่าเด็กชอบอะไร ฟังเด็ก หัวใจสำคัญ คือ เครื่องมือที่ใช้ (หนังสือ) ต้องมีคุณภาพ การผลิตสำคัญตัวสะกด ภาษา เครื่องมือไม่ดีพอไปไม่ได้ ใช้หนังสือ ไม่เหมาะสมกับวัย เด็กก็จะไม่รับ ผู้เชี่ยวชาญในวงการจะรู้ว่าเด็กชอบเล่มไหน เพราะอะไร

7. ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

หน่วยงานของรัฐเกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกนโยบายส่งเสริมการอ่าน

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการ โดยผสมผสานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้ง 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ก่อนหน้าปี 2549 มีโครงการของ ร.ม.ช. ศ.ช. ลีริกร มณีรินทร์ จัดทำโครงการวางทูลงานอ่านทุกคน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะหยุดการทำกิจกรรมอื่นๆ เวลา 15.00 น. ทุกวัน เพื่อให้เด็กและครูอ่านหนังสือเป็นเวลา 15 นาที

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยเริ่มเขียนไว้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

มีแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มต้นปีงบประมาณ 2549 (ตุลาคม 2548 – กันยายน 2549) มี 3 กลยุทธ์

1. ส่งเสริมสนับสนุนจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านดูแลเยาวชนและประชาชนทั่วไป
2. ส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์พัฒนาห้องสมุด สถานศึกษา และห้องสมุดประชาชน หรือแหล่งเรียนรู้สนองความต้องการหากกลุ่มผู้อ่านในพื้นที่
3. แผนภาคีประชาสัมพันธ์ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์จากการอ่านพระราชนิพนธ์อันทรงคุณค่า

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทยที่มีอย่างชัดเจน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินโครงการนำร่อง ชื่อโครงการหนังสือเล่มแรก Book start มาตั้งแต่ 2546 เป็นโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักหนังสือในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี โดยใช้แบบจากประเทศญี่ปุ่น / และประเทศอังกฤษ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย

1. ความเข้าใจของพ่อแม่ ในการเลี้ยงดูเด็ก จากโครงการอ่านนิทาน และเล่นกับลูก ของพระองค์หญิง (ศรีรัศมิ์พระวรชายา) ได้ช่วยเรื่องนี้ได้มาก
2. ต้องให้หนังสือเด็กมีราคาถูกลง หาซื้อได้ในราคาขอมเยา
3. ต้องมีห้องสมุดเด็กในชุมชน

8. รศ.ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิท นายกสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทยที่มีอย่างชัดเจน

อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ยุโรป (แถบสแกนดิเนเวีย) ประเทศเหล่านี้จะมี National Reading Plan (แผนการอ่านแห่งชาติ) เนื่องจากถือว่า การอ่านเป็นทักษะในการเรียนรู้สังคม โดยเฉพาะประเทศอังกฤษที่ได้มีการออกหน่วยงานขึ้นมาเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในเกณฑ์คือการอ่านของเยาวชน

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

- เน้นการส่งเสริมการอ่านเชิงคุณภาพมากขึ้น โดยเน้นความเข้าใจในการอ่านหนังสือ
- ออกแบบลักษณะของคนไทยในแต่ละช่วงอายุหรือรุ่นอายุเพื่อทราบแนวทาง/เนื้อหาที่ช่วงอายุต้องอ่าน
- ส่งเสริมบุคลากรด้านการอ่านมากขึ้น

9. รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

ผู้อำนวยการหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย คือ

ผู้บริหารเป็นตัวแบบ มีพลังผลักดันมาก สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารไม่ส่งเสริม ครูก็ไม่มีพลัง

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. พ่อแม่ ต้องเล่านิทานให้เด็กเล็กฟัง จะช่วยได้มาก
2. ในโรงเรียน เลือกครูภาษาไทยที่เก่งการสอนภาษาไทย จะส่งเสริมให้เด็กเก่งและรักภาษาไทย วิธีทำให้คนอื่นเก่งจะยากมาก

3. ให้รางวัลคนเก่งภาษาไทย จาก “สมเด็จพระสังฆราช”

อื่นๆ

การ์ตูน ทำให้เด็กมีจินตนาการ แต่ผู้ใหญ่ไม่ส่งเสริม คิดว่าอ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์
ระดมเงินจากผู้ใจบุญ มาสร้างห้องสมุด ให้ครบทุกตำบล โดยให้มีห้องสมุดที่ได้เงินมาจากการบริจาคตั้งเช่นต่างประเทศ

10. คุณมานพ อนุอมศรี

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

1. ปรับหลักสูตร โดยเพิ่มวิชาที่เกี่ยวกับการอ่านมากขึ้น และแทรกอยู่ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะอยู่ในรูปของกิจกรรม ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องมองเห็นความสำคัญของการอ่านเสียก่อน ถ้าครูเองยังไม่อ่านหนังสือและไม่เห็นคุณค่าของการอ่าน กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านก็ไม่เกิดขึ้น

2. สร้างความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการอ่านในพ่อแม่ผู้ปกครอง

วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. ให้เริ่มต้นการอ่านในสิ่งที่สนใจ

2. ไม่ควรกลัวยาพิษที่มีอยู่ในหนังสือมากเกินไป เพราะนิสัยรักการอ่านจะพัฒนาขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีใครอ่านการ์ตูนไปจนแก่ตาย

3. สร้างบรรยากาศของการอ่านต่างๆ เช่น มีชั้นหนังสือในบ้าน มีหนังสือหมุนเวียนและหลากหลายประเภท และสร้างบรรยากาศในการอ่านในบ้านและโรงเรียน

11. คุณทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์

นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ดัชนีความสำเร็จ (KPI) วัดความสำเร็จของการอ่านหนังสือของคนไทย

ตามช่วงวัยของบุคคล เช่น วัยเด็กเล็ก (6 เดือน- 6 ปี) วัยเรียน (6-15 ปี) วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

ทำให้หนังสือดี ราคาถูก ไปถึงมือประชาชนให้มากที่สุด

12. คุณสุจจรี ว่องเดชากุล

นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ กรมอนามัย

ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมการอ่านของไทยไม่ประสบความสำเร็จ

ความเชื่อว่า การอ่านหนังสือควรจะเฉพาะตำราเรียน ถ้าอ่านหนังสืออื่นๆ จะถูกผู้ใหญ่ตำหนิ

13. คุณผ่องศรี โพธิ์ศรี

หัวหน้าแผนกบริหารสินค้าและการตลาด ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ้าจะให้ประชาชนในประเทศมาสนใจการอ่านกันอย่างจริงจัง ควรดำเนินการ

1. ทำให้หนังสือราคาถูก (รัฐบาลลดภาษีกระดาษ)
2. สื่อทุกแขนง ร่วมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง (ขอเวลาโฆษณา)
3. ผู้นำ/คารา/ผู้ประสบความสำเร็จในงาน ต้องยกให้เป็นตัวอย่าง ยกย่อง
4. คิดกิจกรรม/ค้นหา “คนอ่านเก่ง” แล้วให้รางวัล ให้ทุน ให้สวัสดิการ
5. ติดป้ายทุก อบต. “วันนี้คุณอ่านหนังสือหรือยัง” ประเมินโดยให้มาอ่านให้

14. คุณอมรา ปฐภิญโญบุรณ

ครู สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.) สำนักงาน กศน.

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกนโยบายส่งเสริมการอ่าน

1) กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย มีการจัดสรรงบประมาณจัดหาสื่อ หนังสือ ส่งเสริมการอ่าน และพัฒนาการทางสมองของเด็กแรกเกิด

2) กระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นความสำคัญของการจัดสร้าง จัดทำ และ ให้ทุกชุมชนมีห้องสมุด รวมทั้งความพยายามในการถ่ายโอน ห้องสมุดประชาชนอำเภอ จาก กศน. ไปดูแล และจัดหางบประมาณจัดสร้างห้องสมุดขึ้นเองก็มี เช่น กาศสินธุ์ รวมทั้งระดับเทศบาลหลายเทศบาลจัดสร้างห้องสมุดขนาดใหญ่ ทันสมัย เช่น เทศบาลอุดรธานี เทศบาลระยอง เทศบาลนครยะลา มีอุทยานการเรียนรู้ ทีเคพาร์คที่ยะลา เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ ยังมี “ห้องสมุดพร้อมปัญญา” เพื่อผู้ต้องขัง และเด็กในสถานพินิจ เป็นต้น

3) กรุงเทพมหานคร โดยสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว รับผิดชอบในการพัฒนาแหล่งอ่านในรูปแบบของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มุมการอ่าน และ หน่วยเคลื่อนที่การอ่าน ทำให้เทศบาลระดับนครหลายแห่งเริ่มสนใจจัดหา จัดสร้าง ห้องสมุดแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมการอ่าน เช่น พัทยา ฉะเชิงเทรา พิชญ์โลก นครศรีธรรมราช

4) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การแสวงหาความรู้เชิงสร้างสรรค์ ทั้งรูปของเว็บไซต์ และแหล่งอ่าน เช่น การสร้างห้องสมุดในชุมชน ตามโครงการวิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน จังหวัดน่าน เป็นต้น

5) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) จัดทำโครงการ Thailand Knowledge Centre และ ศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชน ในหลายพื้นที่ เพื่อบริการด้านโครงสร้างทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และ องค์ความรู้ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็เป็นหนึ่งในการสร้างสังคมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6) กระทรวงศึกษาธิการ จัดบริการการศึกษาตลอดชีวิต 3 รูปแบบ มีนโยบายการพัฒนาเด็ก และเยาวชนวัยเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต ซึ่งการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการกิจหลัก ทุกสถานศึกษามีห้องสมุด ใช้การอ่านเพื่อการเรียนการสอน มีบางส่วนเน้นการอ่านเป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาคน ในรูปของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย สำหรับประชาชนทั่วไปจะได้รับบริการส่งเสริมการอ่านผ่าน สื่อ หนังสือ และแหล่งอ่าน ในรูปของ ห้องสมุดประชาชน สังกัด สำนักงาน กศน. ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ดูแลงานห้องสมุดประชาชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2459 โดย กรมศึกษาธิการ มีชื่อ เรียกว่า “ห้องสมุดหนังสือสำหรับประชาชน” เป็นที่รวบรวมหนังสือต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อประชาชน และเปิดบริการให้ประชาชนทุกคนเข้าอ่าน ได้ อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกห้องสมุด และผู้มาใช้ บริการไม่ต้องเสียเงิน ต่อมาในปี พ.ศ.2499 ได้มีการจัดตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อรณรงค์การรู้หนังสือ เป็นครั้งแรกในประเทศ

ดังนั้น “งานการส่งเสริมการอ่าน” และ “การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ” จึงดำเนินคู่ขนาน และใช้ ห้องสมุดประชาชนเป็น “แหล่งเรียนรู้” สำหรับประชาชน มีการพัฒนา ต่อยอด และคงทักษะ การอ่านออก เขียนได้ในรูปของ หนังสือพิมพ์ฝาผนัง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด ประชาชนอำเภอ และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปัจจุบัน สำนักงาน กศน. กำหนด นโยบายในการจัดบริการ ความรู้ และส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งในหน่วยงาน

ในปี พ.ศ.2551 ได้มีพระราชบัญญัติการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ประกาศใช้ในปี 2552 ทำให้ “ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์” ซึ่งเดิมรับผิดชอบสนับสนุน การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน กว่า 850 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ เปลี่ยนเป็น “สถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้” และยังคงกำกับดูแลและส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์

7) สำนักนายกรัฐมนตรี จัดตั้งสำนักงานพัฒนาองค์ความรู้ (สปร.) และมีการจัดทำ “อุทยาน การเรียนรู้ ทีเคพาร์ค” เป็นต้นแบบแหล่งส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ขึ้น

แล้วยังมี กรมประชาสัมพันธ์ ที่จัดทำกรรณรงค์ส่งเสริมการอ่านภาษาไทยที่ถูกต้อง อีกด้วย

8) กระทรวงวัฒนธรรม ดูแลและกำกับงาน หอสมุดแห่งชาติ ที่มีการกระจายอยู่ 5 ภูมิภาค เป็นแหล่งการอ่านที่เป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมหนังสือที่พิมพ์ในประเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอภาพยนตร์แห่งชาติ เป็นต้น

9) กระทรวงกลาโหม เป็นอีกหน่วยงานที่มีการจัดทำแหล่งอ่านภายในสำหรับบุคลากรของหน่วยงาน และช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในการดูแลของกองทัพไทย เช่น ทหารเกณฑ์ ประชาชนชายแดน เป็นต้น

นอกจากนี้เข้าใจว่ายังมีหลายหน่วยงานของรัฐที่มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้วยความตระหนักในเรื่องการอ่านว่าเป็น หัวใจในการพัฒนาตนเอง ที่ควรมีการศึกษารวบรวมอีก

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยมีเริ่มเขียนไว้ชัดเจนเมื่อ

ตามความเข้าใจ คิดว่า นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย ไม่มี แต่แฝงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ระบุว่า “...สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็น ...” เป็นที่เข้าใจว่า การอ่าน เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ดังกล่าว

อนึ่ง การอ่าน เป็นส่วนหนึ่งของ “หัวใจนักปราชญ์” อาจนับได้ว่าเป็นนโยบายชาติเรื่องการอ่านได้ประการหนึ่ง กล่าวคือ สุ (ฟัง) จิ (คิด) ปุ (ถาม) ลิ (เขียน) การอ่านเป็นกระบวนการใช้ความคิด และสมาธิ น้อยที่สุดในบรรดาข้ออื่นๆ การอ่านไม่ต้องฝึก แต่การฟังก็ดี ถามเป็นก็ดี หรือ การเขียนนั้นล้วนต้องใช้สมาธิ แต่การอ่านเป็นเพียงการใช้ประสาทสัมผัส รับรู้ข่าวสารข้อมูล อย่างง่ายและสะดวกที่สุด

ในแผนการศึกษาแห่งชาติและ พรฐ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระบุกว้างๆว่า การศึกษาของประเทศไทยควรเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งหัวใจและผลผลิตจะเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่ใช้การอ่านเป็นพื้นฐานของการรับรู้เป็นเบื้องต้น อาจจัดเป็นนโยบายส่งเสริมการอ่านได้ประการหนึ่ง

สำหรับประเทศไทย พระราชกฤษฎีกาที่สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่าง อาจนับเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาคนไทยได้ประการหนึ่งด้วย ดังจะเห็นได้จากพระราช จริยวัตรในการทรงอบรมพระราชโอรสและพระราชธิดาทุกพระองค์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรง ประกาศ “ร่วมกันทำให้ชาวโลก อ่านออก เขียนได้” ในงานประชุมสมัชชาว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อปีพ.ศ.2537 นับเป็นแรงบันดาลใจในการสร้าง “ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี” ให้ประชาชนมีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ณ ปี พ.ศ.2552 มีจัดตั้งแล้ว 78 แห่ง กระจายอยู่ในชุมชน และเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ ก็จัดว่าเป็นนโยบายที่ชาวไทยน้อมนำมาปฏิบัติ

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศที่มีอย่างชัดเจน

สิงคโปร์ เป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็น ชงในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศแห่งการเรียนรู้ Learning Nation

อังกฤษ ประกาศ นโยบาย Education for ALL & All for Education มีการส่งเสริมการอ่านเป็นส่วนสำคัญ

นโยบายที่ออกมาของรัฐมีส่วนช่วยให้มีการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

รัฐบาลยุคที่มีความคิดก้าวหน้า ปี พ.ศ.2547–2548 แนวคิด เรื่องการอ่าน ห้องสมุดมีชีวิต ดูเหมือนจะทำให้สถิติการอ่านหนังสือ (ที่เป็นเล่ม) เพิ่มขึ้น ในการเก็บข้อมูลปี พ.ศ.2549 แต่ในปี พ.ศ. 2550 ตัวเลขกลับลดลง

อย่างไรก็ตาม รัฐก็ควรเร่งและประกาศนโยบายส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติอย่างต่อเนื่องในทุกรัฐบาล โดยไม่ยึดว่าเป็นนโยบายเฉพาะพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลเท่านั้น

ประเด็นสำคัญ คือควรมีสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหลายรูปแบบ หลายลักษณะ สอดแทรกในทุกกิจกรรมใหญ่ของประเทศ หรือสอดแทรกในเทศกาล ทั้งวันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของชาติ เป็นต้น

ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ถ้าการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผล

- วงจรการพัฒนาสังคมไทยจะไม่เคลื่อน ทำให้สังคมถดถอย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน นับวันยิ่งล้าหลัง
- การพัฒนาองค์ความรู้ของไทยจะไม่ก้าวหน้า คงที่ เศรษฐกิจจะอยู่ในวงจำกัดของผู้มีความรู้ที่เป็นสากล ที่ได้จากการอ่าน
- เด็กไทยจะขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ และเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์
- การพัฒนาเด็กและเยาวชนจะไม่ก้าวหน้า แต่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่างๆ

องค์กรต่างๆ ที่ทำเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

องค์กร	กิจกรรม	ความสำเร็จ
ภาคสังคมและประชาชน:		
กลุ่มรักการอ่าน แผนงานสร้างสุขภาวะเยาวชน สสส.	การอ่านในชุมชนรอบปริมณฑล กทม.	คนเริ่มอยากอ่าน “หนังสืออยู่ที่ใจ”
กลุ่มมะขามป้อม	กิจกรรมส่งเสริมการอ่านปนละครและการแสดงเชิงสร้างสรรค์	ชาวเขาได้รับโอกาสเยาวชนสนใจกิจกรรมนี้มากขึ้น
กลุ่มกระจกเงา โครงการอ่านสร้างชาติ	จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนหนังสือมือสอง	ความสนใจกว้างขวางมากขึ้นๆ
ฯลฯ		
ภาครัฐ:		
การณรงค้ส่งเสริมการอ่านของ กศน. ช่วง ปี พ.ศ.2536-2538	การณรงค้ใช้ยุทธวิธีหลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต จัดหาสื่อและหนังสือเสริมและสอนให้อ่านออก เขียนได้ คิดเป็น	รางวัล Noma Literacy 01ก UNESCO
ห้องสมุดประชาชน ในสังกัด กศน. หลายจังหวัด และอำเภอ เช่น สงขลา อุดร อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ฉะเชิงเทรา อุดรดิษฐ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นครราชสีมา	บริการสื่อ หนังสือเพื่อการอ่าน เพื่อการเรียนรู้ของประชาชน และนักศึกษา กศน. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ ฝึกอาชีพพระยะสั้น/กลุ่มสนใจเป็นคน	รางวัลหน่วยงานดีเด่นของ กศน. รางวัลที่เคพาร์ค ไลบรารีอวอร์ด
สาวทช.	จัดทำเว็บไซต์คลังความรู้ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์	มีกิจกรรมที่ดีเด่นเป็นแบบอย่างที่ดี
กระทรวงไอซีที	คลังความรู้ ห้องสมุดออนไลน์	แหล่งรวบรวมความรู้ที่น่าสนใจมากๆ
ฯลฯ		
ภาคเอกชน:		
ห้องสมุดแสงอรุณ	แหล่งบริการความรู้ในบรรยากาศที่ร่มรื่น	สวย ทันสมัย
ห้องสมุดमारวย	ห้องสมุดเฉพาะทางด้าน เศรษฐศาสตร์ การเงิน	บรรยากาศน่าสนใจ เรื่องดีๆ
ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ	กิจกรรม นิทรรศการ	นิทรรศการดีเด่น บรรยากาศน่าสนใจ
อุทยานการเรียนรู้ ที่เคพาร์ค	กิจกรรมสร้างสรรค์	ต้นแบบห้องสมุดแนวใหม่

องค์กร	กิจกรรม	ความสำเร็จ
ต่างประเทศ:		
NLB, สิงคโปร์	ห้องสมุดสำหรับคนแต่ละชุมชน และ Life style	รางวัลหน่วยงานดีเด่นติดต่อกันหลายปี
Idea Store, UK	ศูนย์ข้อมูล ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ แนวใหม่ๆ	ต้นแบบการจัดห้องสมุดสำหรับชุมชน แนวใหม่ และวิถีชีวิตใหม่ๆ
New York Public Library	แหล่งการอ่านของคนนิวยอร์กที่หลากหลาย	รางวัลอาคารสถาปัตยกรรมดีเด่น
ฯลฯ		

ถ้าจะให้ประชาชนในประเทศมาสนใจการอ่านกันอย่างจริงจัง ควรดำเนินการดังนี้

- สร้างค่านิยม “การอ่าน” ให้เป็นคุณลักษณะจำเป็น ขั้นพื้นฐาน และ บุคลิกภาพ เช่น ในการสมัครงาน หรือตัวชี้วัดในการก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น สมัครงาน หรือ สมัครสอบ เป็นต้น
- กำหนดการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ มีกิจกรรมสำคัญๆ เช่น Thai Read หรือ การประกวดแข่งขัน สร้างการมีส่วนร่วมในการอ่าน ในรูปแบบต่างๆ หรือ กำหนดให้ “วันภาษาไทย” เป็นวันแห่งการอ่านประจำปีด้วย เป็นต้น
- จัดตั้งสถาบันในการพัฒนาสื่อส่งเสริมการอ่าน เช่น ทำหนังสือราคาถูก ทำหนังสือยากเป็นหนังสืออ่านง่าย (Simplified Version) พัฒนาสื่อส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาแหล่งอ่าน พื้นที่การอ่าน ให้มีการเชื่อมโยงในการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล ให้มีการ Download หนังสือมีคุณภาพ มีแหล่ง (Resources) ในการช่วยสนับสนุนวิธีการหรือเทคนิคในการอ่านให้เป็น อ่านอย่างมีคุณภาพ อ่านได้ประโยชน์ เป็นต้น
- จัดทำเว็บกลาง (Portal Web) เชื่อมโยง แลกเปลี่ยนการส่งเสริมการอ่านร่วมกัน ระดับประเทศ ที่เป็นการ single sign on แล้วเชื่อมโยงได้ทุกแหล่ง ทุกสื่อ

ข้อคิดเห็นของท่านในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

- กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน
  - สร้างกระแส ในรูปของ (1) การรณรงค์ (2) งานมหกรรมรักการอ่านที่ประชาชนมีส่วนร่วม (มิใช่การจัดงานของหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น) หรือกำหนด “วันอ่านแห่งชาติ”
  - จัดทำต้นแบบที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ทุกระดับ อาทิ เด็กเล็ก เยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน วัยแสวงหาความรู้ วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ เป็นต้น

- ขอความร่วมมือทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการอ่าน (เช่น จัดหนังสือ แหล่ง มุมการอ่าน) เป็นการเพิ่มสมรรถนะหลัก (Core Competency) ในการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ
- สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างค่านิยมในการรักการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต (Lifestyle)
- กำหนดกลยุทธ์ระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่าง ประเทศสิงคโปร์ อังกฤษ เป็นต้น
- กำหนดและปรับปรุงระเบียบการจัดเก็บภาษีในการซื้อ หา จัดทำหนังสือดี มีคุณภาพ
- **วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน**
  - เริ่มจากเด็กแรกเกิด ...จนตาย
  - ค้นหาและสร้างต้นแบบ “นักอ่าน” ที่ประสบผลสำเร็จจากการอ่าน
  - จัดทำ รายการ สื่อ หนังสือ ส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมแต่ละวัย ในลักษณะ Recommendation Lists for Parents and Teachers / Adults Care Reading เป็นต้น
  - จัดทำโครงการ “พัฒนานิสัยรักการอ่าน” ในลักษณะเดียวกับโครงการปรับพฤติกรรมเสี่ยงบางอย่าง เช่น โปรแกรมลด เลิก อบายมุข โปรแกรมอยู่อย่างพอเพียง โปรแกรมลดน้ำหนัก โปรแกรมพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นต้น เนื่องจากเป็นเรื่อง “ภายใน”ของแต่ละบุคคลและเงื่อนไขความจำเป็น

15. คุณชมัยภร แสงกระจ่าง

นักเขียน สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

นโยบายที่ออกมาของรัฐมีส่วนช่วยให้มีการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

สังคมไทยเดิมไม่ใช่สังคมที่มีพื้นฐานเรื่องวัฒนธรรมการอ่าน คนจึงมักไม่สนใจการอ่าน หรือไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ประกอบกับสังคมไทยเป็นสังคมเชื่อฟัง แต่ไร้ระเบียบ การกำหนดนโยบายให้ประชาชนมีแนวทางปฏิบัติเรื่องการอ่าน จะทำให้เกิดภาพรวมเรื่องการอ่าน ตามมา การเอาอย่างหรือการอ่านตามกระแสเป็นแรกเริ่ม จากนั้น หากรัฐยังวางมาตรการและทางปฏิบัติที่ควบคุมได้ ในระยะเวลาหนึ่ง 5-10 ปี ผู้คนก็จะเห็นความสำคัญของการอ่านมากขึ้น

องค์กรต่างๆ ที่ทำเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ในรอบปี 2550–2552 ที่ผ่านมา จัดสัมมนาเสวนาสัมภาษณ์ว่าด้วยเรื่องการอ่าน และจัดอภิปรายและการเสวนาว่าด้วยการอ่านอีกหลายเรื่องหลายหัวข้อตลอดสองปี มีผู้เข้าร่วมงานตื่นตัวเป็นจำนวนมาก

สมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย พยายามผลักดันให้รัฐบาลประกาศวาระการอ่านแห่งชาติ คาดว่าจะประสบความสำเร็จในรัฐบาลปัจจุบัน

มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก จัดกิจกรรมผู้คสตร์ตลอดปีประสบความสำเร็จและสามารถให้สภา
การศึกษาแห่งชาติสนับสนุนงบประมาณได้

บริษัทซีพีออลล์ จำกัด ายวรรณกรรมเยาวชน

ธนาคารกรุงไทย จัดมุมห้องสมุดมอบหนังสือ 127 เล่มให้ตามโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ

16. ดร.กมล รอดคล้าย

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทยที่มีอย่างชัดเจน

สมัยนายกทักษิณ ท่านกำหนดว่า คนรุ่นใหม่ รู้ภาษาอังกฤษ รู้คอมพิวเตอร์ รู้วัฒนธรรม
นานาชาติ จึงต้องสร้างคนเป็นนักอ่านจึงเรียนรู้ทั้ง 3 เรื่อง ได้เห็นนโยบายกับรัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ คือท่านสิริกร มณีรินทร์ และมีนโยบายรักการอ่าน โดยกำหนดยุทธศาสตร์รักการ
อ่าน

เครื่องชี้ให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จของการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย

ในสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดี โอบามา อ่านหนังสือให้เด็กฟัง ผู้นำเห็นความสำคัญ

คนญี่ปุ่น อ่านหนังสือระหว่างนั่งรถไปกันทุกคน

คนบราซิล อ่านหนังสือในสนามบอล ก่อนจะมีแข่งขัน

คนเกาหลี มีการผลิตนิยาย หนังสือเป็นวรรณกรรม

คนเวียดนาม รณรงค์เด็กทำการบ้าน 5 ข้อ โดย 3 ข้อ เขียนว่าเกิดอะไรขึ้น เด็กต้องอ่านข่าวจึง
เขียนได้ ส่วนอีก 2 ข้อ วันนี้ช่วยพ่อแม่ทำอะไร

ทั้งหมดเป็นภาพความสำเร็จที่ประเทศต่างๆ แสดงออกมาทำให้เราเห็น เพื่อย้ำว่าคนเขารักการ
อ่านกันจริงๆ

ข้อคิดเห็นของท่านในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

1. ท่านจูนรินทร์ มาถูกทางที่ประกาศ “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” ในสังคมมีเรื่องทำมาก แต่
การทำให้คนตระหนักทิศทางเดียวกัน จะตระหนักเรื่องเดียวกัน เรื่องนี้จะกระทบเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย
มาจากการอ่าน อยากให้คนมีความรู้ ส่งเสริมให้อ่าน สามารถสร้างประเทศเจริญได้ เรื่องรณรงค์ให้คนมี
ไม่ก็เรื่อง ถ้ามีการอ่านทุกอย่างจะไปได้เอง

2. แต่ละหน่วยงานระดมแรง กำลัง ให้กิจกรรมการอ่านเกิดหลากหลาย และยังเป็นนิสัย โดย
ต่อปฏิบัติทุกวัน อ่านทุกวัน จนติดเป็นนิสัย จึงได้ชื่อว่ารักการอ่าน

3. กิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ ทำ ควรร่วมกันเต็มที่ ทำหลากหลายและทำบ่อยๆ กลวิธีให้เด็ก รักการอ่าน ให้หน่วยงานเกี่ยวข้อง นำนวัตกรรมใหม่ๆ มาทดลองทำ จะพบว่าแบบใด จึงเหมาะ เพราะ แต่ละประเทศอาจจะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป

17. ม.ร.ว.อรรถจักร์ ชองทอง

ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมการอ่านของไทยไม่ประสบความสำเร็จ คือ

การส่งเสริมเด็กอ่าน ต้องเริ่มจากบ้าน ผู้ปกครองดูแล ชั้นอนุบาล ประถม ครูต้องปลูกฝัง หน่วยงานของรัฐ มีหนังสือที่มีคุณค่าออกมาให้มาก จะช่วยได้มาก เช่น อ่านนวนิยายสี่แผ่นดิน เด็กเอง จะไม่อ่าน ครูต้องปลูกฝัง ต้องช่วยกันทุกฝ่าย

ก่อนทำอะไร ปรึกษาผู้รู้ ใฝ่ใจ เพราะเป็นเรื่องยาก ครูถ่ายทอดมา เด็กรับมาได้ไม่หมด ถ่ายทอด ต่อไปก็จะหายไป อาศัยอำนาจรัฐ มีหลักสูตรเข้มข้นกว่านี้ ครูอาจารย์ต้องรักมีใจรัก ต้องถักลงไปให้ ได้มากที่สุด และต่อ ยอดให้ได้

18. รศ.ดร.เยาวพา เดชะคุปต์

ผู้รับผิดชอบโครงการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านของสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

เครื่องชี้ให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จของการณรงค์ส่งเสริมการอ่านของประเทศต่างๆ

1. การเห็นภาพคนอ่านหนังสือทั่วไป ตามท้องถนน
2. เห็นความฉลาดของคนเพิ่ม
3. เป็นการบริโภคทางปัญญา คือ การอ่าน ทำให้เกิดความรู้ ถ้าไม่ขยันอ่านก็ไม่ได้ความรู้ และต้องอ่านให้ถูกประเภท ถ้าอ่านบันเทิงมากๆ ก็จะไม่มีความรู้

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

• วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ผู้ใหญ่ต้องช่วยดูแลให้เด็กอ่านหนังสือ หาหนังสือให้เด็กอ่าน ตระหนักในความสำคัญของเรื่องนี้ ไม่ปล่อยปละละเลย ชื้อหนังสือให้เด็ก แทนการให้เด็กเล่นแต่คอมพิวเตอร์ เด็กเล็กๆ ก็อ่านหนังสือให้ฟังก่อนนอน มีวิจัยว่าถ้าอ่านให้ฟังตั้งแต่ในท้องเมื่อคลอดออกมา เด็กก็จะจำได้

19. ม.ร.ว.รณนิจภัทร แก้วกิริยา

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยมีเริ่มเขียนไว้ชัดเจนเมื่อ

นโยบายการส่งเสริมการอ่านของไทยมีชัดเจน เมื่อปี 2546 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โดยตั้งให้เป็นปีส่งเสริมการอ่านและเรียนรู้

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทยที่มีอย่างชัดเจน คือ

ประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายส่งเสริมการอ่านในกลุ่มเยาวชน กำหนดให้รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนเรื่องส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด รวมทั้งกำหนดให้ผู้ปกครองต้องส่งเสริมให้เด็กๆ ในปกครองอ่านหนังสือมากขึ้น มีการประกาศวัน “Children’s Reading Day” วันที่ 23 เมษายน

20. คุณทศสิริ พูลนวล

บรรณาธิการบริหาร สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยเริ่มเขียนไว้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

ที่ผ่านมาดูเหมือนว่าประเทศไทยยังไม่เคยปรากฏมีนโยบายส่งเสริมการอ่านในระดับประเทศ แต่หากจะมีจะเป็นแผนรณรงค์เฉพาะของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ แตกต่างกันไป ที่สำคัญและพอจะมีพลังได้แก่นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศให้ปี 2546 เป็น “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ซึ่งก็ไปสอดคล้องกับการที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดให้ ปี 2546-2555 เป็นทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ (United Nations Literacy Decade 2003-2012)

โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนดังนี้

- 1) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการอ่านระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน หรือ ห้องสมุดครอบครัว
- 2) จัดทำต้นแบบ “คู่มือหนังสือ อาหารสมอง” จากวัสดุที่เหลือใช้ เช่น ดู่เย็บ ดู่เสื่อผ้า ฯลฯ
- 3) จัดกิจกรรมเล่าเรื่อง “ความสุขที่เกิดจากการอ่าน” “หนังสือที่ฉันชอบ” ฯลฯ
- 4) จัดคลินิก “หมอภาษา” เพื่อฝึกการอ่าน, การออกเสียง ฯลฯ
- 5) จัดกิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน วันละ 15 นาที”

นอกจากนี้ ในปี 2548 รัฐบาลใหม่ในเวลานั้น (พรรคไทยรักไทย) ได้บรรจุเรื่องการส่งเสริมการอ่านอยู่ในนโยบายของรัฐบาลด้วย แต่ยังไม่ปรากฏเป็นแผนปฏิบัติการชัดเจนใดๆ

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศที่มีอย่างชัดเจน

1. ประเทศสิงคโปร์

นโยบาย “สร้างชาติและดำรงความเจริญมั่งคั่งมั่นคงของชาติด้วยห้องสมุด”

ในปี ค.ศ.1993 รัฐบาลสิงคโปร์ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติของสิงคโปร์ กระทรวงที่รับผิดชอบคือ กระทรวงข้อมูลสารสนเทศและศิลปะ) Ministry of Information, Communication and the Arts)

ต่อมาในปี ค.ศ.1995 มีการจัดตั้งสภาร่างนโยบาย และคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจการบริหารจัดการเป็นอิสระและยืดหยุ่น มีบทบาทในการนิยาม กำหนดนโยบาย และดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการรวบรวม แหล่งความรู้ของชาติ พัฒนาระบบห้องสมุดโดยรวม วางโครงสร้างพื้นฐานทางข่าวสารที่แยกย่อยสำหรับอนาคต เช่น การสร้างเครือข่ายห้องสมุดไร้พรมแดน และเชื่อมโยงบริการสืบค้นวัสดุจัดเก็บประเภทต่างๆ ข้ามห้องสมุด พัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงห้องสมุดต่างๆ ทำให้เกิดระบบห้องสมุดชุมชนที่ได้มาตรฐานโลกและ ปูทางให้หอสมุดแห่งชาติเป็นศูนย์กลางแหล่งอ้างอิงทางความรู้และการวิจัยที่สำคัญที่สุดของประเทศอีกด้วย และยังมีบทบาทให้คำปรึกษาแก่กระทรวงศึกษาธิการ และร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดทิศทางขึ้น เพื่อสนับสนุนและพัฒนาความเป็นเลิศในการบริการห้องสมุดโรงเรียน ตามวิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า ‘โรงเรียนแห่งความคิด ชาติแห่งการเรียนรู้’ ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรข่าวสารร่วมกัน ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพของห้องสมุดโรงเรียนให้สนับสนุนการสอน รวมทั้งความต้องการของชุมชนโรงเรียนทั่วไป

กำหนดให้มีกองทุนรับบริจาคขึ้น มีสถานะเป็นสถาบันสาธารณะ ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ สามารถรับบริจาค เพื่อการพัฒนาห้องสมุด เช่น การฝึกอบรมและทุนการศึกษาสำหรับบุคลากรห้องสมุด ทุนอุดหนุนการวิจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์

2. ประเทศอังกฤษ

โครงการหนังสือเล่มแรก Bookstart

มุ่งเน้นให้พ่อแม่ทุกคนเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง รวมทั้งการเลี้ยงลูกด้วยหนังสือตั้งแต่วัยเยาว์ เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ .2535 ภายใต้ กองทุนหนังสือ (Book Trust (โดยร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น ให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่อายุได้เพียง 6-9 เดือนด้วยการจัดสรรให้เด็กทารกทุกคนได้รับถุงหนังสือโดยไม่คิดมูลค่า เมื่อแม่พาลูกมาตรวจสุขภาพที่สถานอนามัย พ่อหรือแม่ทุกคนจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครของโครงการเป็นรายตัว เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง จากการติดตามผล พบว่าเด็กๆ ในโครงการมีความสามารถในการอ่านเขียน และความคิดคำนวณสูงกว่าเด็กทั่วไปอย่างเด่นชัด เมื่อเข้าเรียนในระดับประถม และยังคงพบว่าเด็กที่

ได้รับหนังสือภาพตั้งแต่วัยทารกแสดงความสนใจในการอ่านสูง กว่าเด็กนอกโครงการถึง 3 เท่า หลังจากได้รับหนังสือเล่มแรกเป็นเวลา 2 ปี ยิ่งกว่านั้น โครงการนี้ยังช่วยสานสายใยรักในครอบครัว ทำให้พ่อแม่ลูกมีความสัมพันธ์กันแนบแน่นอบอุ่นยิ่งขึ้นเพราะการเลี้ยงลูกด้วยหนังสือทำให้พ่อแม่ลูกมีความสุขกับ หนังสือร่วมกัน

โครงการนี้เริ่มต้นด้วยเด็กจำนวน 300 คน ในปี พ.ศ.2535 และเพิ่มจำนวนเป็น 675,000 คน ในปีพ.ศ.2546 โดย Bookstart UK ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและบริษัทเอกชน ปัจจุบันมีประเทศที่มีความสนใจในโครงการนี้ 12 ประเทศทั่วโลก

3. ประเทศญี่ปุ่น

โครงการหนังสือเล่มแรก Bookstart

ญี่ปุ่นประกาศใ้ปี พ.ศ. 2543 เป็น "ปีแห่งการอ่านของเด็ก" ได้นำโครงการ Bookstart จากอังกฤษมาเผยแพร่ โดยมี Bookstart Support Center เป็นเจ้าของโครงการ ด้วยหลักการที่ว่า "ภาษา มีความสำคัญต่อการหล่อเลี้ยงจิตใจเด็ก เด็กเล็กต้องการอ้อมกอดอันอบอุ่นและเสียงพูดคุยอย่างอ่อนโยน" โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์อนามัย ห้างสมุด และหน่วยงานสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็ก แจกถุง Bookstart ต่อมาองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เมืองเอนิวะ (Eniwa) ที่ฮ็อกไกโด ได้นำโครงการนี้ไปทดลองและพบว่าเด็กเล็กๆ ชอบหนังสือมาก จึงลงมติใช้งบประมาณ ปี พ.ศ.2544 ดำเนินโครงการนี้ อย่างจริงจัง ในขณะนี้มีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกว่า 500 แห่ง กำลังดำเนินโครงการนี้ในชุมชนของตน เพราะเห็นประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และกำลังแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็วในประเทศญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.2544 ออกพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอ่านหนังสือแก่เด็ก (Act of Book Reading Promotion of Children)

ปี พ.ศ.2548 ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวัฒนธรรมการรู้หนังสือ (Literary Culture Promotion Act)

ปี พ.ศ.2550 จัดตั้งองค์กรส่งเสริมวัฒนธรรมการรู้หนังสือ

4. ประเทศเกาหลี

รัฐบาลเกาหลีได้ปูพื้นฐานให้เกาหลีก้าวสู่สังคมฐานปัญญาในศตวรรษที่ 21 โดยนโยบาย 8 ประการต่อไปนี้

1. จัดตั้งระบบสนับสนุนอุตสาหกรรมการพิมพ์ในประเทศ
2. วางพื้นฐานการจัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณภาพและสนับสนุนผู้อยู่ในวงวิชาชีพนี้
3. มุ่งสู่การเป็นประเทศผู้นำในตลาดสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์
4. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการพิมพ์
5. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการกระจายหนังสือทั่วประเทศ

6. เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมการพิมพ์ในประเทศให้สามารถออกไปแข่งขันในระดับนานาชาติ
7. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการพิมพ์ในท้องถิ่น
8. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการจัดพิมพ์หนังสือระหว่างเกาหลีเหนือและสาธารณรัฐเกาหลี

5. ประเทศในยุโรป

หลาย ประเทศใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการอ่านหนังสืออย่างชัดเจนจะกำหนดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับหนังสือ เป็นร้อยละ 0 หรือน้อยกว่าปกติมาก ได้แก่ UK Ireland Norway

Poland Estonia ฯลฯ และขณะนี้ สหพันธ์ผู้จำหน่ายหนังสือของยุโรป (EBF) กำลังเรียกร้องไปยังรัฐบาลของทุกประเทศในสหภาพยุโรปให้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ 0 เหมือนกันทั้งหมดสำหรับหนังสือ) รวมถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วย โดยใช้สโลแกนการเรียกร้องว่า Don't Tax Reading เพื่อส่งเสริมให้คนในแต่ละประเทศมีโอกาสการอ่านที่ดีขึ้น

เครื่องมือให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จของการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านของประเทศต่างๆ

- ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้
- ความสามารถในการอ่านจับใจความ
- จำนวนเด็กแรกเกิดที่มีโอกาสเข้าถึงหนังสือที่เหมาะสมกับวัย
- จำนวนแหล่งอ่านหนังสือสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ
- ชีตการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน อาทิเช่น ทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะในการทำงาน ทักษะสังคม ทักษะทางด้านอารมณ์ ฯลฯ
- จำนวนหนังสือที่มีคุณภาพและความหลากหลายเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากร
- การใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพื่อการค้นคว้าและเพื่อตอบสนองความสนใจใฝ่รู้

ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ถ้าการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผล

- เด็กไทยจะไม่รู้จักการอ่านหนังสือเพื่อการค้นคว้าและเพื่อตอบสนองความสนใจใฝ่รู้
- เด็กไทยจะขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะได้จากการอ่านหนังสือ
- เด็กไทยจะอ่อนแอทางวิชาการไปเรื่อยๆ และท้ายที่สุดอาจอยู่รั้งท้ายเมื่อเข้าสู่เวทีระดับโลก เพราะไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (หากเข้าไม่ถึงการอ่านเพื่อการเรียนรู้)

- ประชากรของประเทศส่วนใหญ่จะอ่อนแอในทางความคิดอ่าน แม้ว่าจะมีอัจฉริยะที่พอจะไปแข่งขันในเวทีโลกได้แต่ก็เป็นจำนวนเพียงหยิบมือเดียวเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะทำให้ประเทศอ่อนแอตามไปด้วย

ข้อคิดเห็นของท่านในเรื่องการส่งเสริมการอ่านของไทย

● กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน
รัฐบาลต้องเป็นเจ้าภาพ และใช้ประสบการณ์ของหน่วยงานภาคเอกชนที่ทำเรื่องนี้อย่างจริงจังมานานให้เป็นประโยชน์

● วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

- ต้องทำให้เด็กรักการอ่าน โดยธรรมชาติ ห้ามใช้วิธีบังคับให้อ่าน
- มีหนังสือตามสนองความสนใจมากเพียงพอ
- ให้เด็กมีเวลาเพื่ออ่านหนังสือได้อย่างสบายใจ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มพื้นที่ / กลุ่มองค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อมูลและข้อคิดอันเป็นประโยชน์จำนวน 18 ท่านคือ

1. คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์
ผู้จัดการแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน
2. มุลนิธิไทยรัฐ
3. คุณเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป
กรรมการผู้จัดการ มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
4. คุณวิบูลย์ นุชนิยม
ผู้จัดการกลุ่มกลุ่มหนอนไม้
5. คุณพฤษ หลกุลบุตร
ผู้อำนวยการฝ่ายละครการศึกษา มะขามป้อม
6. คุณสรวงธร นาวาผล We are happy
7. คุณวัลย์ลักษณ์ สมจินดา
ผู้ประสานงานกลุ่มเยาวชนปิกกล้าเมืองจันทร์ สร้างฝันด้วยสองมือ
8. คุณจรัญ มาลัยกุล มูลนิธิกระจกเงา
9. คุณชลธิ์ ตะพัง
บรรณาธิการบริหารนิตยสารเพื่อนเด็ก มูลนิธิรักษ์เด็ก
10. คุณสุคใจ พรหมเกิด
ผู้จัดการสถาบันการ์ตูนไทย มูลนิธิเด็ก

11. คุณเจษฎา เจตน์ทยากร
หัวหน้าศูนย์ผลิตสื่อท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี
12. คุณสุนทรี กุลนันทน์ เสถียรธรรมสถาน
13. คุณจิตภา ชาติสุวรรณ และคุณอุทัย อินทรสาดี
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักเรียน มูลนิธิพระดาบส
14. คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติชำนาญ
กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปิอเมซซิ่ง เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด
15. คุณวันชัย บุญประชา ผู้จัดการองค์กรเครือข่ายครอบครัว
16. คุณผาณิต บุญมาก รองประธานโครงการรักลูกอวอร์ด บริษัทรักลูกกรุ๊ป จำกัด
17. คุณวันทนี นามะสนธิ
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ สำนักกิจกรรมสังคม บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
18. คุณศศินันท์ นิลจันทร์ศิริ มูลนิธิดวงประทีป

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพื้นที่ / กลุ่มองค์กรที่มีก่อนนโยบายการส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

1. คุณเข้มพร วิรุณราพันธ์

ผู้จัดการแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน

เริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านเมื่อ

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ปี 2548 มาร่วมกับ สสส. เรื่องการอ่าน เป็นส่วนหนึ่งของสื่อสนับสนุนรายการโทรทัศน์ ก็มีการอ่านแทรกอยู่ ลักษณะบูรณาการอยู่ในหลายๆ เรื่อง ซึ่งไม่ควรแยกต่างหาก การอ่านควรเป็นวิถีชีวิต ควรแทรกในกิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็ก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่าน

1. ปัจจุบันยังไม่ได้ตามที่หวัง คิดว่าอีกนาน ยังเป็นเรื่องที่อีกนานกว่าจะประสบความสำเร็จ
ปัจจัย “ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีพลัง มีอำนาจจริง”

2. ผู้นำ ต้องมีความเข้าใจและรอบความคิดชัดเจน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเรื่องวัฒนธรรมการอ่าน ไม่เช่นนั้นใช้ทรัพยากรไม่ตรงจุด แก้ปัญหาได้ไม่จริง เช่นที่เป็นมาในอดีต

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

● กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

1. การพัฒนาเทคโนโลยีที่ทำหน้าที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

2. การใช้สื่อเพื่อสร้างกระแสสังคม และเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง จนคนคิดว่าเป็นวิถีชีวิต
3. การประสานงาน และระดมทรัพยากรต่างๆ ในสังคม ต้องประสานงานทุกภาคส่วน ไม่ใช่ภาครัฐอย่างเดียว

2. มุณินิธิไทยรัฐ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

หลักสูตรสื่อมวลชนศึกษา (Mass Media Study)

ปี พ.ศ.2551 มุณินิธิไทยรัฐ ได้จัดทำหลักสูตรสื่อมวลชนศึกษา (Mass Media Study) ขึ้น โดยหลักสูตรดังกล่าวเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่อออนไลน์ ให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

สาเหตุของการจัดทำหลักสูตรเนื่องจากการวิจัยพบว่าในปัจจุบันเยาวชนไทยอ่านหนังสือในชีวิตประจำวันมีน้อยมาก นอกจากจะไม่อ่านหนังสือแล้วยังแทบไม่ติดตามข่าวสารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่สื่อออนไลน์ นิยมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ แต่เป็นการใช้ประโยชน์เพื่อความบันเทิงมากกว่า ไม่เคยเปิดดูเว็บไซต์สำหรับข่าวต่างๆ เลย ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารจึงฉาบฉวยและตื้นเขิน ขณะที่ผู้รับสารจากหนังสือพิมพ์ต้องการความลึกซึ้ง คิดวิเคราะห์มากกว่า

ประกอบกับมีความประสงค์ที่จะให้โรงเรียนไทยรัฐวิทยาทั่วประเทศ มีนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนไทย โดยผ่านการเรียนรู้สื่อต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นโรงเรียนไทยรัฐวิทยาร่วมกัน โดยหลักสูตรดังกล่าวมีระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี ตามแผนยุทธศาสตร์โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 – 2554 ที่กำหนดไว้

3. คุณเรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป

กรรมการผู้จัดการ มุณินิธิหนังสือเพื่อเด็ก

เริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านเมื่อ

จัดตั้งองค์กรในปี 2544 เริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน ในปี 2546

ความคาดหวังที่ต้องการได้รับจากการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1. นำหนังสือสู่เด็ก นำเด็กสู่หนังสือ
2. กระตุ้นสังคมให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญ นำสู่การร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ พ่อ แม่ ลูก และผู้คนในสังคมมีความสุขร่วมกันในโลกของหนังสือ อันถือเป็นการสร้างพื้นฐานการอ่าน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

1. โครงการหนังสือเล่มแรก Bookstart
2. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
3. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย 1 – 3 ปี โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
4. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย 3 – 4 ปี โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
5. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย 4 – 5 ปี โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
6. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย 5 – 6 ปี โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
7. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย 0 – 3 ปี
8. โครงการการใช้หนังสือเป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในเด็กปฐมวัย
9. โครงการการใช้หนังสือเป็นสื่อในการพัฒนาเด็กปฐมวัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
10. โครงการถักทอสันติสุข ในครอบครัวชายแดนใต้ด้วยหนังสือนิทาน
11. โครงการห้องสมุดเพื่อเด็ก ครอบครัวและชุมชน
  - 11.1 ห้องสมุดโรงเรียน
  - 11.2 ห้องสมุดครอบครัว
  - 11.3 ห้องสมุดเคลื่อนที่
12. โครงการอาหาร 1 มื้อ หนังสือ 1 เล่ม
13. โครงการอาหารเพล 1 มื้อ หนังสือ 1 เล่ม
14. โครงการจัดหาหนังสือสำหรับสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม 80 แห่งเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา
15. โครงการจัดหาหนังสือสำหรับสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม 81 แห่งเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 81 พรรษา
16. รูปแบบการให้ความรู้พ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการอ่าน
17. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
18. กระบวนการสร้างนิทานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
19. โครงการส่งเสริมการให้ความรู้พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 0– 5 ปี ชุด หนังสือเล่มแรก
20. กระบวนการสานสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวด้วยการเล่านิทาน อ่านหนังสือกับลูก
21. กระบวนการสร้างนักเล่านิทาน นักอ่านหนังสือมืออาชีพ
22. สมุดภาพนิทานพื้นบ้าน
23. โครงการหนังสือเสียง Audio Book

24. โครงการหนังสือแฝด Twin Book
25. โครงการอาสาสมัครนักอ่าน
26. โครงการห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่ Mobile Library
27. โครงการการรวบรวมรายชื่อองค์กรที่ดำเนินงานด้านการสร้างวัฒนธรรมการอ่านและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
28. โครงการการคัดสรรและนำเสนอหนังสือสำคัญในการสร้างคุณธรรม
29. คำร้องเล่นและเรื่องเล่าจากแม่สู่ลูก (โครงการสายใยรัก)
30. โครงการลับสมอง ประลองปัญญา สรรหาหนูน้อยนักเล่านิทาน
31. ร้อยกิจกรรมวันหนังสือเด็กแห่งชาติ
32. โครงการ เล่านิทาน อ่านหนังสือ สานนิสัยรักการอ่านในเด็กปฐมวัย

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การสร้างพฤติกรรมใดก็ตามเป็นเรื่องยาก ยิ่งถ้าเป็นการสร้างพฤติกรรมที่มีใช้เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนด้วยแล้วยิ่งยากเป็นทวี

การสร้างลูกรักให้เป็นนักอ่านแสนยากเพราะพ่อแม่ไม่อ่าน

ข้อคิดเห็นของท่านในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

• วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การอ่าน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องใหญ่ของชาติ การสร้างนิสัยรักการอ่านจึงต้องทำในทุกกลุ่มอายุ คือ

- ก่อนเกิด ระหว่างแม่ตั้งท้อง คลอด
- แรกเกิด – 1 ปี
- ปฐมวัย 1 – 5 ปี
- วัยประถม 6 – 12 ปี
- วัยรุ่น 12 – 25 ปี
- วัยทำงาน 25 - 60 ปี
- ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

ในทุกกลุ่มอายุต้องมองใน 2 สถานะ คือ ในระบบ และ นอกระบบ

ในทุกสถานะต้องให้ความสำคัญใน 4 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และ ระดับชาติ

1. ระดับบุคคล

คนไทยทุกคนต้องเข้าถึงการอ่านได้ง่าย ในสังคมต้องมีการนำเสนอหนังสือที่ดี เพื่อสนับสนุนให้คนไทยทุกคนใช้หนังสือเป็นแหล่งความรู้

- ส่งเสริมให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและผู้เลี้ยงดูเด็กร้องเพลงกล่อมเด็ก เล่านิทานให้เด็กแรกเกิดฟัง พออายุ 6 เดือนให้เริ่มใช้หนังสือภาพกับเด็กเล่านิทานและร้องเพลงกล่อมให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ
- สร้างวัฒนธรรมการอ่านด้วยการส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้คนไทยทุกคนจัดหาหนังสือที่ดี หลากหลายและน่าสนใจ มาแทนการดูโทรทัศน์ การเล่นเกม เสพอินเทอร์เน็ต และการใช้สื่อไฮเทคเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม

2. ระดับครอบครัว

ส่งเสริมและสนับสนุนให้พ่อ แม่ ลูก และสมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุขร่วมกันในโลกของหนังสือ

- ส่งเสริมให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและผู้เลี้ยงดูเด็กร้องเพลงกล่อมเด็ก เล่านิทานและอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่แรกเกิด พออายุ 6 เดือนให้เริ่มใช้หนังสือภาพกับเด็กเล่านิทานและร้องเพลงกล่อมให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกครอบครัวจัดมุมหนังสือไว้ในบ้าน เป็นมุมที่ทุกคนจะได้เรียนรู้ว่าถ้าต้องการหนังสือเมื่อไรจะมาที่นี่
- ส่งเสริมให้พ่อแม่และผู้ใหญ่ในบ้านเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก โดยต้องเร่งสร้างนิสัยของให้ผู้ใหญ่ในบ้านมีพฤติกรรมที่หยิบจับหนังสือเสมอ ต้องชักชวนลูกหลานให้มาเปิดหนังสือร่วมกัน และทำให้ช่วงเวลาของการอ่านหนังสือร่วมกันเป็นช่วงเวลาทองของครอบครัว

3. ระดับชุมชน

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทุกหน่วยในทุกระดับ ต้องบรรจุแผนการสร้างวัฒนธรรมการอ่านไว้ในแผนงานที่ต้องดำเนินงานอย่างจริงจัง โดยมีการจัดสัดส่วนอย่างชัดเจนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น ร้อยละ 1 ของงบประมาณประจำปี หรือจัดงบประมาณต่อคนต่อปีอย่างชัดเจน
- จัดตั้งห้องสมุดในทุกชุมชน และต้องจัดระบบให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย มีเงื่อนไขในการใช้บริการไม่มาก และไม่ยุ่งยาก มีการจัดบรรยากาศที่สบายเพื่อเอื้อให้เกิดความสนใจในการเข้ามาอ่านหนังสือ รวมทั้งบรรณารักษ์ต้องมีความทันสมัย มีเทคนิคในการเชิญชวนให้คนมารับบริการ มาอ่านหนังสือ มาเรียนรู้

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกที่ในชุมชนมีแหล่งหนังสือที่ดีสำหรับทุกคน เช่น ในบ้านมีมุมหนังสือ ในโรงพยาบาล ในสถานศึกษา ในวัด ในที่ทำการ อบต. ในสวนสาธารณะ ในห้างสรรพสินค้า และในทุกสถานที่ที่ประชาชนต้องมาทำกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดร่วมกัน ต้องมีมุมหนังสือหรือห้องสมุด
- ส่งเสริม และสนับสนุนให้ทุกชุมชนผลิตหนังสือเพลงกล่อมเด็ก คำร้องเล่น นิทานพื้นถิ่น และเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตน
- ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีร้านเช่าหนังสือที่ไม่ถือเป็นธุรกิจแต่ให้มีหน้าที่ร่วมกันในการกระจายหนังสือสู่ประชาชน

4. ระดับชาติ

- ทุกรัฐบาลต้องมีนโยบายด้านการสร้างวัฒนธรรมการอ่านอย่างชัดเจน
- ทุกกระทรวงโดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ต้องถือว่่านโยบายในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านเป็นนโยบายหลักอีกนโยบายหนึ่งที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุน นับแต่การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดซื้อหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน รวมถึงการซ่อมแซมบำรุงรักษาหนังสือ การให้ความรู้และแนะนำกระบวนการที่ทันยุคทันสมัยให้แก่ผู้รับผิดชอบ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ผลักดันให้การสร้างวัฒนธรรมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ แล้วเริ่มกระบวนการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวหันมาสนใจ และใช้เวลากับลูกหลานมากยิ่งขึ้น ด้วยการสนับสนุนการมอบ “ถุงของขวัญ” ที่ต้องมีการแนะนำกระบวนการในการใช้หนังสือของเล่น และเพลงกล่อมเด็ก ให้แก่แม่แรกคลอด มอบและแนะนำกระบวนการในการใช้ **ถุงหนังสือเล่มแรก Bookstart** เมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน ทั้งนี้ต้องมีการจัดทำนโยบาย แผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและครบวงจร เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน
- องค์การภาครัฐและเอกชนทุกแห่งต้องจัดให้มีห้องสมุด หรือมุมหนังสือในองค์กร พร้อมสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้คนทุกคนในองค์กรด้วยการเชิญชวนและจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ
- ปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดทุกแห่งให้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อย่างแท้จริง เริ่มต้นด้วยการจัดระบบให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย เช่น เวลาในการบริการ การบริหารและบริการที่หลากหลาย มีเงื่อนไขในการใช้บริการไม่มาก และไม่ยุ่งยาก มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดความสนใจในการเข้ามาอ่านหนังสือที่สำคัญต้องคัดสรรบรรณารักษ์ที่มี

คุณภาพเพื่อกระตุ้นให้คนอ่านหนังสือให้มากขึ้น อีกทั้งต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ ตรงกับความสนใจและความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชน

- จัดสรรงบประมาณในการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน และจัดซื้อหนังสือให้ชุมชน โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารมากขึ้น
- จัดระบบในการดูแลและคุ้มครองเด็ก ครอบครัว และชุมชนในการอ่าน
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหนังสือดีโดยนักเขียนคนไทย
- ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการแปลหนังสือดีจากต่างประเทศเพื่อให้คนไทยมีความรู้ ously ไร้พรมแดน เกิดความหลากหลายทางความคิด
- ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตให้ผลิตหนังสือดีราคาถูกลง และหนังสือดีที่ตอบสนองความต้องการของคนแต่ละวัยในแต่ละท้องถิ่น ด้วยการจัดซื้อเพื่อมอบให้คนที่มีความยากจนและด้อยโอกาส รวมถึง การลดภาษีนำเข้ากระดาษ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดพิมพ์หนังสือ หรือนำภาษีที่เก็บได้จากธุรกิจการพิมพ์มาส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการผลิตหนังสือดี
- สื่อทุกประเภทร่วมเป็นภาคีหลักในการส่งเสริม และสนับสนุนในเรื่องการสร้างวัฒนธรรมอ่านมากขึ้น เช่น นำเสนอต้นแบบที่ดี จัดรายการเกี่ยวกับการอ่าน แนะนำหนังสือนักเขียน และนักอ่านที่น่าสนใจ
- รณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภทอย่างน่าสนใจ เพื่อให้เกิดผลในสังคมวงกว้าง

4. คุณวิบูลย์ นุชนิยม ผู้จัดการกลุ่มกลุ่มหมอนไม้

ความคาดหวังที่ต้องการได้รับจากการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

อยากให้เด็กๆ หรือครู หรือผู้ดูแลเด็ก ที่อยู่ห่างไกลในชนบทได้มีโอกาสเรียนรู้ และมีความสุขในการอ่านหนังสือ หรือจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ด้วยความเชื่อ “หนังสือช่วยพัฒนาความคิด เปิดโลกกว้างให้กับเด็ก” จริงๆ แล้วหนังสือ ในขณะนี้ในโรงเรียนต่างจังหวัดมีค่อนข้างมาก (ในบางพื้นที่) แต่อาจขาดการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจการอ่านหนังสือ

จัดอบรมครูเชิงปฏิบัติการ “เรื่อง หนังสือทำมือ สื่อส่งเสริมการอ่าน”

นำเทคนิคงานศิลปะ พื้นฐานการละคร และการเล่านิทาน มาใช้ประกอบในการผลิตหนังสือทำมือ และฝึกการใช้ การคิดเชื่อมโยงสื่อใกล้ตัวเพื่อค่ายรักการอ่าน จัดค่ายแก่นนำรักการอ่าน ให้กับกลุ่มเด็กในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เน้นหาเน้นการบันทึก และฝึกการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โพรธีน้อยสัญจร

5. คุณพ่อดี พหุลักษณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายละครการศึกษา มะขามป้อม

เริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

ใช้ละครเป็นกระบวนการเรียนรู้ เริ่มปี 2523

กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จที่สุด

“สร้างแกนนำ” การที่เด็กกระตุ้นกันเองดีที่สุด สร้างได้จริง ถ่ายทอดต่อเพื่อน น้อง เป็นจริง ยั่งยืน เปลี่ยนเราเป็นผู้สนับสนุน กำกับทิศทาง เด็กจะเป็นที่กล่าวถึง เพื่อน มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของเขา

“เชื่อว่า เด็กต้องเป็นผู้ดำเนินการเอง” โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้กำกับ ทิศทาง คว้ากิจกรรมที่ต้องทำ มีความสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง มีผลต่อแกนนำเปลี่ยนแปลงการอ่าน ในห้องเปลี่ยนแปลง ผู้ปกครอง เปลี่ยนแปลงการอ่านใหม่ ใช้การสังเกต พูดคุย แต่ไม่ได้ทำแบบสอบถาม ครู เด็ก ผู้ปกครอง ตามตลอด เกี่ยวกับเรื่องนี้ ต้องการให้มาจัดกิจกรรมให้อีก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐ ประกอบไปด้วย

1. ต้องจริงใจ ตั้งใจเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนได้ ไม่ส่งเสริมจริง จะกลายเป็นการทำงานที่ไม่ได้ผล
2. เชื่อเรื่องการทำงานส่วนเล็ก แต่กระจายตัว กระตุ้นจากข้างล่างขึ้นไป อาจต้องผสมจากส่วนกลาง และส่วนย่อย ถ้ากลุ่มย่อยๆ ทำได้ผล จะกลายเป็นส่วนใหญ่ได้ในภายหลัง

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

1. เชื่อว่า “เด็กทำได้” “ให้เวลาแก่เด็ก” กลยุทธ์ใช้เด็กเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่สุด ผู้ใหญ่คอยสนับสนุนจะเดินหน้าไปได้

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. อย่าแยกเรื่องการอ่านออกจากชีวิตเขา ให้การอ่านอยู่ในชีวิตอยู่ที่ใดก็อ่านได้ ใช้สร้าง ความรื่นรมย์ให้เด็ก การถ่ายทอดสีหน้าจากพ่อแม่ผู้ถูกจากการอ่าน โดยใช้การอ่านเป็นการเริ่มต้นที่ดี เด็กมีความสุข ประทับใจ จดจำการอ่านเป็นเรื่องดี

2. เอาพ่อแม่มาทำค่ายร่วมกัน พ่อแม่สำคัญสุด รองลงมาคือ ครู Bookstart ทำสำเร็จ แนะนำ กระตุ้น ให้เป็นวิถีของคนทั่วไป

6. คุณสรวงธร นาวาผล We are happy

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐ ประกอบไปด้วย

1. การรณรงค์ระดับชาติ สร้างกระแสก่อน ต้องณรงค์ให้รู้ คือ ให้คนรับทราบทั้งหมด
2. สื่อ ทุกแขนงต้องช่วยรณรงค์

ละคร มีฉากการอ่าน

ดารา มีการอ่านให้เห็น

โฆษณา มีการอ่านประกอบ

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. หนังสือต้องอยู่ในใจ ให้เด็กมีประสบการณ์สัมผัสหนังสือทางการอ่าน ได้เป็นเจ้าของได้อ่าน มีความสุขกับหนังสือ หนังสืออยู่ในใจ เอาครอบครัวออกมาอ่าน
2. จัดกิจกรรมในชุมชน ปลุกให้ตื่น มามองเรื่องการอ่าน พัฒนาให้มีนักส่งเสริมการอ่าน

7. คุณวลัยลักษณ์ สมจินดา

ผู้ประสานงานกลุ่มเยาวชนปึกเกล้าเมืองจันทร์ สร้างฝันด้วยสองมือ

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จ

มุ่งแต่เสริมสร้างขององค์ประกอบ แต่ไม่ได้พัฒนาที่ต้นตออันก่อให้เกิดลักษณะนิสัย

มีชั่วโมงให้เด็กอ่านหนังสือ : อย่างไรก็บังคับเด็กอ่านไม่ได้

มีหนังสือให้เด็ก : อย่างไรก็บังคับเด็กอ่านไม่ได้

ที่สำคัญที่เข้าไปแล้วยังทำอย่างผิดๆ บางครั้งสนับสนุน ส่งเสริมไปทางโรงเรียน แต่โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญแม้แต่น้อย

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

ให้การอ่านกลายเป็นนิสัย คือ นิสัยเกิดจากพื้นฐานความเป็นอยู่ ชีวิต หากให้การอ่านเป็นนิสัยก็คือ ให้การอ่านเป็นชีวิตให้ทุกๆ ที่ที่มีคนมีหนังสือ ที่ไม่ใช่เพียงหนังสือเพื่อความรู้ เพราะวัยและอารมณ์ต่างกัน เช่น ตั้งแต่เด็กคลอออกมา แม่อยู่ที่อยู่ใน โรงพยาบาลอาจหยิบวารสารใน โรงพยาบาลมาอ่าน แต่พบว่าแม้แต่วารสารเชิงวิชาการ ที่ไม่ก่อให้เกิดนิสัยในการอ่าน เมื่อไม่เกิดแม่ก็ถ่ายทอดสู่ลูกไม่ได้ อาจจะต้องลงทุนเป็นอย่างมาก แต่ก็เป็นการลงทุนที่ดีที่สุด นับว่าคุ้มทุนยิ่งนัก

8. คุณจริญ มาลัยกุล มูลนิธิกระจกเงา

กลุ่มมีความคิดริเริ่มที่จะทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านหรือได้รับนโยบายจากหน่วยงาน

ทางกลุ่มมีความเชื่อว่า “หนังสือเปลี่ยนคนได้” มีการเรียนรู้จากผู้มีคุณูปการต่อโลก มีการอ่านมาเกี่ยวข้อง เช่น มหาตมคานธี อ่านหนังสือจนเกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศได้ ประเทศไทยการผลักดันทุกอย่างเริ่มจากการอ่าน โครงการของมูลนิธิ คือ “ผู้รับมีสิทธิเลือก”

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

1. กลยุทธ์ให้โควตาหนังสือฟรี โรงเรียนละ 5,000 บาท เด็กคนละ 300 บาท โดยมาเลือกหนังสือจาก WEB และทางโครงการจะส่งให้
2. ใช้กลยุทธ์ “ขยายฐานการอ่าน” หาเด็กมาสมัคร เมื่อเกิดกิจกรรม ถ้าเด็กทำกิจกรรมเพิ่ม คุณครูรับรองมาจะเพิ่มเงินในการจัดซื้อ หนังสือให้เพิ่ม เด็กคนที่เป็นผู้นำ จะตั้งกลุ่ม และดำเนินการเองต่อได้ จึงเป็นการฝึกผู้นำขึ้นมา การดำเนินการจะขยายจาก โรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่ง ขยายจากนักเรียนไปยังน้อง เด็กอ่านเสร็จจะบริจาคต่อ เป็นการเพิ่มโอกาสการอ่านให้เพิ่มขึ้น

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ผู้ใหญ่ยอมรับความจริง การอ่านเป็นปัญหาผู้ใหญ่ไม่ใช่ปัญหาของเด็ก

9. คุณชลธิ์ ตะพัง

บรรณาธิการบริหารนิตยสารเพื่อนเด็ก มูลนิธิรักษ์เด็ก

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

นิตยสารเพื่อนเด็ก ที่เป็นสื่อในการส่งเสริมการอ่าน

เพื่อนเด็กออนไลน์ ลงพื้นที่โรงเรียนเป้าหมายทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการสุ่มทั่วทุกภาคในแต่ละปี เพื่อทำกิจกรรม ประเมินผล นิตยสาร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็ก เล่านิทาน เกม

พื้นที่ในนิตยสารที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีพื้นที่ในการแสดงออก หลังจากเด็กผ่าน เด็กสามารถที่จะร่วมสนุกกับนิตยสาร โดยการเขียน การวาด แล้วส่งมายังกองบรรณาธิการ เพื่อร่วมสนุก

การทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับเครือข่าย คนทำงานด้านการส่งเสริมการอ่านในพื้นที่ เช่น การประชุมเพื่อพัฒนาศักยภาพคนทำงาน การประชุมนักเขียน การอบรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการเป็นบก. เป็นต้น

จัดประกวดการเขียนเรียงความ การเล่านิทาน การแสดง ฯลฯ

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

วางหนังสือให้ใกล้มือเด็ก

วางไว้ทุกที่ที่เด็กเดินผ่าน

อ่านหนังสือเล่มเดียวกัน

ผลัดกันอ่าน

10. คุณสุดใจ พรหมเกิด

ผู้จัดการสถาบันการ์ตูนไทย มูลนิธิเด็ก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐ ประกอบด้วย

- สร้างทัศนคติให้คนเห็นคุณค่าของการอ่าน
- สนับสนุนทั้งงบประมาณ และเอื้อให้กลไกที่เกี่ยวข้องทำให้หนังสือราคาถูกลง เพื่อเข้าถึงคนทุกวัยมากขึ้น
- สนับสนุนหนังสือสร้างสรรค์ / หนังสือรางวัลให้มากขึ้น เช่น ประกาศเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา
- สนับสนุนบงฯจัดซื้อเข้าห้องสมุด
- กระจายห้องสมุดที่มีชีวิต มีคุณภาพให้เด็ก เยาวชน และทั่วไปเข้าถึงหนังสือให้มากขึ้น

11. คุณเจษฎา เจตน์ทยากร

หัวหน้าศูนย์ผลิตสื่อท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

- ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน
- ชื่นชม ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการอ่าน
- ชักชวน ให้แบ่งเวลาสำหรับการอ่าน

12. คุณสุนทรี กุลนันทน์ เสถียรธรรมสถาน

หน่วยงานต้องการความช่วยเหลือจากรัฐเพิ่มเติมในเรื่อง

หลังจากที่เสถียรธรรมสถานเริ่มดำเนินการเรื่องเกี่ยวกับเด็กมาเป็นระยะเวลานานถึง 20 ปี ปัจจุบันเมื่อ สพฐ. นำโรงเรียนที่กำลังดูแล 900 โรงเรียนมาร่วมเพื่อสร้างโรงเรียนวิถีพุทธ วัตถุประสงค์เพื่อนำธรรมชาติให้แทรกซึมเข้ากับวิถีชีวิตแบบเป็นธรรมชาติ และแนบเนียน ไม่สะดุด ส่งผลให้เสถียรธรรมสถาน สามารถขยายผลของเป้าหมายได้ง่ายขึ้นอย่างมาก ซึ่งจากเดิมสามารถทำได้ในวงแคบ แต่เมื่อมีการเข้ามาของหน่วยงานรัฐอย่าง สพฐ. ทำให้เกิดการขยายผล

13. คุณจิตาภา ชาติสวรรณ และคุณอุทัย อินทรสาตี

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักเรียน มูลนิธิพระดาบส

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

- วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. ทุกคนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ในครอบครัว ต้องร่วมมือและรับช่วงกันอย่างสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
2. ผู้ที่เป็นต้นแบบของสังคม ต้องแสดงตนให้ชัดเจนว่า มีรากฐานจากการหล่อหลอมให้รักการอ่านมาโดยตลอด
3. ให้การอ่านเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะ ทุกอาชีพ

- อื่นๆ

ทุกคน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพึ่งพาคุณภาพของคน ร่วมกันเป็นจิ๊กซอที่สำคัญในการต่อภาพคนไทยรักการอ่าน รักการเรียนรู้

14. คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติชำนาญ

กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปิ๊อเมซซิ่ง เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด

หน่วยงานต้องการความช่วยเหลือจากรัฐเพิ่มเติมในเรื่อง

รายการโทรทัศน์ส่งเสริมการอ่านที่พวกเราจัดทำนั้น ไม่ได้หวังผลกำไรทางธุรกิจ หรือเป็นเครื่องมือให้กับนายทุนทางธุรกิจแต่อย่างใด แต่ผลที่เราต้องการนั้นคือการนำเสนอเรื่องราวของการอ่านเพื่อกระตุ้นสังคมไทย และให้ความรู้กับเด็กๆและครอบครัวอย่างแท้จริง รายการจะเต็มไปด้วยเนื้อหา (Content) ในการส่งเสริมการอ่านล้วนๆ ไม่มีการโฆษณาแฝงเพื่อสนับสนุนสินค้า ดังนั้นจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตจากภาครัฐ สิ่งที่ต้องการให้ช่วยเหลือคือต้องการให้รัฐสนับสนุนอย่างต่อเนื่องต่อไป และเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายที่ทำ

โครงการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่มากมายให้ได้มาร่วมประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ซึ่งกัน

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินนโยบายการส่งเสริมการอ่านของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จ

- การที่ทำในรูปแบบราชการที่บางครั้งดูน่าเบื่อ, การตีความหมายของการอ่านเป็นเพียงการหาความรู้เท่านั้น
- การทำงานเพียงลำพัง ไม่ประสานงานกับเครือข่ายที่มีมากมาย
- ความล้าสมัย และมูมมงแบบเดิมๆ ในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

● **กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน**

แสดงให้เห็นประโยชน์ของการอ่านในแง่อื่นนอกจากให้ความรู้ ต้องเน้นที่ความสนุก และความสุขที่ได้อ่าน จากนั้นก็สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนที่อ่านให้รู้สึกประทับใจอยู่ในใจ

● **วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน**

เริ่มจากครอบครัวสนับสนุนให้เด็กอ่าน พ่อแม่ควรเห็นความสำคัญ และเป็นตัวอย่างที่ดี เลือกรสหนังสือให้เหมาะกับลูก เมื่อลูกเลือกเองได้ ก็ร่วมกันอ่าน สร้างเวลาอ่านให้เป็นเวลาแห่งความสุข สนับสนุนให้เกิดการคิดต่อยอด สร้างกิจกรรมต่อเนื่องจากการอ่านโดยอาศัยการมีส่วนร่วม ถ้าเริ่มตั้งแต่การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว ก็จะพัฒนานิสัยรักการอ่านได้อย่างถาวร

15. คุณวันชัย บุญประชา ผู้จัดการองค์กรเครือข่ายครอบครัว

ความคาดหวังที่ต้องการได้รับจากการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

เด็กที่อ่านหนังสือ จะได้รับความรู้จากการอ่าน เป็นคนละเอียดละไม และเกิดจินตภาพ จินตนาการ ซึ่งก่อให้เกิดการส่งเสริมกระบวนการคิด หากอ่านมาก ตีความได้ดี เป็นทักษะที่สำคัญของการเรียนรู้

16. คุณผาณิต บุญมาก รองประธานโครงการรักลูกอวอร์ด บริษัทรักลูกกรุ๊ป จำกัด

ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ถ้าการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผล

- เด็กไทยจะมีความรู้ที่แคบ ขาดความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่มีนิสัยเรียนรู้ตลอดชีวิต ยิ่งในยุคนี้พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก เด็กก็จะขาดการปลูกฝังเรื่องจริยธรรม คุณธรรมมากขึ้น
- การปฏิรูปการศึกษาคงไม่สำเร็จ เด็กไทยยังอ่านหนังสือเพื่อสอบ ไม่ได้อ่านหนังสือเพราะอยากรู้ หรืออ่านเพื่อความสุข มีความสุขที่ได้อ่าน

- สังคมไทยจะขาดนวัตกรรม เพราะคนไทยขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดจินตนาการ ไม่อยาก(เรียน)รู้
- เด็กไทยจะหันไปเสพสื่ออื่น เช่น เกม อินเทอร์เน็ต ที่ทำให้เด็กมีโอกาสซึมซับความก้าวร้าวรุนแรง ค่านิยมที่ไม่ถูกต้องในเรื่องการบริโภคและเรื่องเพศได้มากขึ้น ทำให้ขาดสมาธิ
- ไม่มีหนังสือดีๆ ในตลาดหนังสือบ้านเรา เพราะผู้ผลิตหันไปผลิตหนังสือที่ขายง่ายขายดีกว่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือประโลมโลกย์ นักเขียนและสำนักพิมพ์จะขาดกำลังใจ

ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

● กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

1. ต้องให้ประเด็นเรื่องการอ่านเป็นวาระแห่งชาติที่ผู้นำประเทศลงมาขับเคลื่อน และเป็น presenter
2. ต้องทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยรวบรวมองค์ความรู้ที่ทำให้เห็นว่าการอ่านสร้างชาติและแก้ปัญหาของชาติ” มีการประชาสัมพันธ์ที่แรง และเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่ม mass ประชาชนทั่วไป และกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มพ่อแม่กลุ่มครูโรงเรียนอนุบาล ประถม มัธยม กลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น (ซึ่งไม่สามารถบังคับให้อ่านได้อีก)
3. ต้องทำให้มีการผลิตหนังสือคุณภาพดีที่หลากหลาย เหมาะกับคนทุกกลุ่มเป้าหมาย และราคาถูกโดยสนับสนุน ส่งเสริม ผู้ผลิตอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง และทำให้หนังสือจำหน่ายได้อย่างกว้างขวาง

● วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

1. ต้องให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสรู้จักและสัมผัสกับคุณค่าของหนังสือตั้งแต่แรกเกิด
2. พ่อแม่ต้องจัดสรรเวลาเพื่ออ่านหนังสือให้ลูกฟัง
3. พ่อแม่และครูต้องสรรหาหนังสือดี เหมาะกับวัย มาให้เด็กได้อ่าน
4. ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนต้องไม่บังคับให้เด็กอ่านแต่หนังสือเรียน ต้องให้เวลาเด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่ชอบด้วย
5. ปิดทีวีและจำกัดเวลาเล่นคอมพิวเตอร์ และจัดหาหนังสือสนุกๆ หนังสือที่น่าสนใจตามวัย มาทดแทนให้เด็ก
6. พาเด็กไปร้านหนังสือเสมอๆ และให้เด็กได้มีโอกาสเลือกซื้อหนังสือด้วยตนเอง
7. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมเพื่อการอ่านที่สนุกอย่างสม่ำเสมอ เช่น ตอบปัญหาชิงรางวัลเรื่องแฮรี่พอดเตอร์ ฯลฯ
8. โรงเรียนควรเฟ้นหาหนังสือเรียนวิชาต่างๆ ที่น่าสนใจได้นำเสนอ
9. ต้องให้เด็กเข้าถึงหนังสืออย่างทั่วถึง เช่น เด็กในชนบท กลุ่มเด็กด้อยโอกาส ฯลฯ
10. พ่อแม่ ครู อาจารย์ต้องรู้วิธีใช้หนังสือเพื่อพัฒนาเด็กแต่ละวัย

17. คุณวันทนี นามะสนธิ

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ สำนักกิจกรรมสังคม บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

หน่วยงานเริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น ได้ก่อตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านกิจกรรมเพื่อสังคมเมื่อปี 2536

มีแนวคิดและนโยบาย ที่จะสร้างสัมพันธภาพกับสังคมและชุมชน เราจึงเริ่มต้นดำเนินกิจกรรมแรก คือ การส่งเสริมการอ่าน ด้วยการมอบห้องสมุดสถานศึกษาชุมชน บริเวณใกล้ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น จากการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง เราได้ขยายผลมาสู่การจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในภาพกว้างระดับประเทศ

- ปี 2536 มอบหนังสือแก่ห้องสมุดสถานศึกษาชุมชนบริเวณใกล้ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น
- ปี 2537 โครงการเยาวชนรักการอ่าน ด้านยาเสพติด
- ปี 2542 โครงการอ่านเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ
- ปี 2545 ปัจจุบัน โครงการโรงเรียนรักการอ่าน
- ปี 2552 โครงการหนังสือเล่มแรก (BOOK START)
- ปี 2551 โครงการชุมชนรักการอ่าน

วางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในอนาคต 5 ปี ข้างหน้าไว้ว่า

แผนการต่อขยายจากโครงการที่ได้ทำใน 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งครอบคลุมเด็กแรกเกิด ปฐมวัย วัยรุ่น ประชาชนทั่วไปในชุมชนต่างๆ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ตลอดจนการขยายผลด้านการส่งเสริมการคัดสรร และการสร้างหนังสือและนักเขียนที่ดีมีคุณภาพด้วยเครือข่ายของบริษัทที่มีอยู่ครอบคลุมทั่วประเทศ จะเป็นจุดแข็งในการเผยแพร่หนังสือดีมีคุณภาพที่จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายในลักษณะ MASS PRODUCT ในราคาถูก

18. คุณศศิรินทร์ นิลจันทร์ศิริ มุลนิธิดวงประทีป

ความคาดหวังที่ต้องการได้รับการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ

- ต้องการให้พ่อ-แม่ เล่านิทานให้ลูกฟัง โดยใช้นิทานเป็นสื่อ เป็นการสร้างความสัมพันธ์
- ให้เด็กมีนิสัยรักหนังสือ